

**PROJEKTI I ZBATIMIT PER NDERTIMIN E
HIDROCENTRALIT
" VILE"**

**RAPORTI PARAPRAK I VLERESIMIT TE
NDIKIMIT NE MJEDIS**

Pergatitur nga :

"TAULANT" sh.p.k.

QKL, LN-7574-03-2014

Eksperte mjedisi:

Ditika Qatipi

Erjona Qatipi

Bashkepunim me "EBS" sh.p.k.

Ing.Hidroteknik Fahri MAHO

Ing.Hidroteknik Jurgen OCELM

Msc.Ing.Mjedisi Nelisa HAXHI

Investitor:

"HYDRO POWER PANARITI" shpk

Tiranë, 2018.

PERMBAJTJA E RAPORTIT

1. PËRSHKRIM I MBULESËS BIMORE TË SIPËRFAQES KU PROPOZOHE TË ZBATOHET PROJEKTI, SHOQËRUAR DHE ME IMAZHE.....	19
2. INFORMACION PËR PRANINË E BURIMEVE UJORE NË SIPËRFAQEN E KËRKUAR NGA PROJEKTI DHE NË AFËRSI.....	22
3. NJË IDENTIFIKIM I NDIKIMEVE TË MUNDSHME NEGATIVE NË MJEDIS TË PROJEKTIT, PËRFSHIRË NDIKIMET NË BIODIVERSITET, UJË, TOKË DHE AJËR.....	25
4. PËRSHKRIM PËR SHKARKIMET E MUNDSHME NË MJEDIS, TË TILLA SI: UJËRA TË NDOTURA GAZE DHE PLUHUR, ZHURMË, VIBRIME, SI DHE PËR PRODHIMIN E MBETJEVE.....	38
5. INFORMACION PËR KOHËZGJATJEN E MUNDSHME TË NDIKIMEVE NEGATIVE TË IDENTIFIKUARA.....	38
6. TË DHËNA PËR SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPËSINORE TË NDIKIMIT NEGATIV NË MJEDIS QË NËNKUPTON DISTANCËN FIZIKE NGA VENDNDODHJA E PROJEKTIT DHE VLERAT E NDIKUARA QË PËRFSHIHEN NË TË.....	39
7. MUNDËSITË E REHABILITIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR DHE MUNDËSINË E KTHIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR TË SIPËRFAQES NË GJENDJEN E MËPARSHME, PËRFSHI EDHE KTHIMIN E TOKËS BUJQËSORE (NË RAST SE PËRDORIMI EKZISTUES ËSHTË I TILLË) DHE KOSTOT FINANCIARE TË PËRAFËRTA PËR REHABILITIMIN.....	40
8. MASAT E MUNDSHME PËR SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NË MJEDIS.....	43
9. NDIKIMET E MUNDSHME NË MJEDISIN NDËRKUFITAR (NËSE PROJEKTI KA NATYRË TË TILLË).....	50
10. CERTIFIKATËN DHE LICENCËN PËRKATËSE TË QKL-SË, TË SPECIALISTIT QË KA HARTUAR RAPORTIN PARAPRAK TË VNM-SË.....	51

Lista e Figurave

Figura 1: Planvendosja e pergjithshme e veprave te Hec VILE.....	18
Figura 2: Harta ku jepet zona e Hec-it ne raport me Zonat e Mbrojtura te vendit tone.....	21
Figura 3: Kurba e qendrueshmerise se prurjeve ditore ne aksin e vepres se marrjes.....	23

Lista e Tabelave

Tabela 1: Koordinatat e kurbave të qëndrueshmërisë së prurjeve ditore ne vepren e marrjes në perroin e Panaritit.....	23
Tabela 2: Ndotjet me te rendesishme te shkaktuara nga projekti.....	38
Tabela 3: Volumet e germimeve per Hec-in VILE.....	40
Tabela 4: Tabela e volumeve dhe siperfaqeve te depozitimit te inerteve per Hec-in Vile.....	41
Tabela 5: Tabele e permbledhur e masave zbutese te ndikimeve kryesore.....	47
Tabela 6: Programi i monitorimit te ndikimeve ne mjedis te aktivitetit.....	49

PARATHENIE

Hartimi i vlerësimit paraprak te VNM- së, është kryer në bazë të ligjit: **10440 datë 07.07.2011** "Për vleresimin e ndikimit në mjedis", **neni 8, Shtojca II** (Projektet që i nënshtrohen procedurës paraprake të vlerësimit të ndikimit në mjedis), **pika 3** (industria e energjisë), **germa (ë)** (instalime për prodhimin e ënergjisë hidroelektrike), **ligjit nr.12/2015 Per disa ndryshime ne ligjin (e sipercituar) nr.10440 datë 07.07.2011 si dhe VKM nr. 686, datë 29.07.2015** "Për miratimin e rregullave, të përgjegjësiive e të afateve për zhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis(VNM) dhe procedurës së transferimit të vendimit dhe deklaratës mjedisore" dhe **Vendimit nr. 95, datë 14.02.2018** "Për disa shtesa dhe ndryshime tek VKM nr. 686, datë 29.07.2015"

HYRJE

Ky raport permban Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis per projektin e Hidrocentralit "VILE", prej te cilit do te kemi nje shfrytezim racional dhe me tregues te vlefshem tekniko-ekonomike dhe energo-ekonomike.

Projektet e hidrocentraleve te cilat hyjne ne kategorine e projekteve per shfrytezimin e energjise se rinovueshme, sigurojne perfitime te konsiderueshme ekonomike dhe jane miqesore me mjedisin.

Projekti perputhet me objektivat e strategjise se qeverise Shqiptare per shtimin e burimeve te prodhimit te energjise, me qellim permiresimin e gjendjes shoqerore dhe ekonomike, duke siguruar ne te njejten kohe ruajtjen e mjedisit, duke hequr menjane impaktet specifike qe mund te kete ne zonen ku ndertohet impianti i shfrytezimit te kesaj energjie.

Gjate hartimit te ketij raporti te vleresimit te ndikimit ne mjedis, u konsultuan eksperte te mbrojtjes se mjedisit, eksperte te mbrojtjes se pyjeve, eksperte te flores dhe faunes, eksperte te vleresimit te ndikimit ne mjedis si dhe vendimarrës te fushes.

Shqiperia eshte pale e nje numri Konventash Nderkombetare (Barcelona, Ramsari, Konventa e Biodiversitetit, etj) dhe tashme ka nje pakete te plote ligjore per masat mbrojtese te mjedisit dhe vleresimin e impaktit ambjental te veprimtarive, sherbimeve apo ndertimeve ne mjedisin veprues.

Vendi yne duke qene anetar i nje numri konventash, detyrohet te zbatoje nje sistem sa me efektiv ekonomik social-mjedisor, per rregullimin e territorit, sidomos ne funksion te zgjidhjes se problemeve te ndryshme mjedisore.

Shfrytezimi i baseneve ujembajtes ka cuar ne disa raste ne prishjen e ekuilibrave natyrore, per shkak te nje shfrytezimi pa kriter dhe pa rregulla sipas nje ligjshmerie te caktuar shkencore.

Per kete qellim nderhyrja, me synim shfrytezimin e prurjes mesatare per prodhimin e energjise, duhet koordinuar me aktivitetet e tjera jetesore dhe ekonomike te zones.

Vemendje e vecante duhet te kete sidomos:

- kur keto basene jane afer qendrave te banuara
- kur nga keto basene furnizohet pjesa e madhe e fshatrave perreth, per popullsine dhe aktivitetet ekonomike poshte rrjedhes se lumit, duke filluar nga vendi i ndertimit te HC
- kur ka objekte industriale qe jane te lidhur me nevojat per uje teknologjik
- kur zhvillohen aktivitetet e akuakultures
- kur jane zona qe kane nje status te vecante, etj

Vleresimi i Ndikimit ne Mjedis (VNM) eshte nje studim qe synon parashikimin e te gjitha efekteve te pritshme ne mjedis, perpara dhe gjate zbatimit te tij. VNM perfshin gjithashtu parashikimin dhe planifikimin e masave zbutese te ndikimeve te projektit ne mjedisin fizik dhe social me qellim permiresimin e cilesise dhe qendrueshmërisë se mjedisit nepermjet:

- Marrjes ne konsiderate te ceshtjeve te mjedisit qe ne fazen e pergatitjes se propozimeve ne projekt.
- Shqyrtimit te alternativave te ndryshme brenda projektit.
- Nxjerrjes ne dukje dhe vleresimi cilesor me pika te ndikimeve ne mjedis te projektit.

➤ PERSHKRIMI I QELLIMIT DHE OBJEKTIVAT E VNM

Procesi i hartimit te Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis (VNM), ndihmon ne permiresimin e çdo lloj projekti ne respektimin dhe mbrojtjen maksimale te mjedisit te zones ku ai zbatohet.

Qellimi i VNM-se eshte qe te siguroje qe mjedisi ne zonen ku zbatohet projekti do te konsiderohet i lidhur me gjithë çështjet e tjera te rendesishme, ne çdo etape te tij.

Ky raport eshte hartuar bazuar ne legjislacionin mjedisor ne fuqi dhe ka per qellim te identifikojë, parashikojë dhe vleresojë gjithë ndikimet e mundshme ne menyre sistematike, te kuptueshme dhe objektive.

VNM-ja eshte vleresimi mjedisor ne nje proces vleresimesh (te mjedisit, planifikimit hapesor, ndertimit, etj.) qe eventualisht mund te finalizohet me Lejen e Zhvillimit.

Vleresimi i Ndikimit ne Mjedis ne fakt i pergjigjet ne thelb ketyre pyetjeve kyç:

- A. Si do te ishte mjedisi pa projektin?** (per shembull Studimet Baze). Kjo do te identifikojë dhe pershkruajë gjendjen aktuale te burimeve dhe karakteristikat ekzistuese ne mjedisin qe mund te ndikohet nga projekti dhe se si keto do te zhvillohen ne mungese te projektit.
- B. Çfare do t'i ndodhe mjedisit, si pasoje e projektit?** (per shembull Parashikimi). Kjo do te pershkruajë mjedisin siç eshte pa projektin dhe se si ai do te ndryshojë si pasoje e projektit ne aspektin e burimeve mjedisore apo njezve (receptoret) qe jane te ndikuar, natyren dhe shkallen e ndryshimit, shtrirjen e tij gjeografike dhe kohore.
- C. A perben kjo nje shqetesim?** (per shembull Vleresimi) Parashikimi i ndikimit nuk eshte i mjaftueshem.

Nese eshte i rendesishem a mund te bejme ndonje gje ne lidhje me te?(per shembull Zbutja). Se fundi, eshte e rendesishme te kuptohet se, ne qofte se ndikimi eshte i rendesishem, mund te behet diçka per te shmangur, reduktuar, korrigjuar apo kompensuar per te. Zhvilluesi i projektit mund t'i perfshije keto masa zbutese ne propozimet e projektit dhe autoriteti kompetent mund t'i perfshije kerkesat perkatese ne kushtet e lejes se dhene.

Ne menyre qe autoritetet kompetente dhe palet e jashtme te interesuara te vendosin nese projekti duhet te vazhdoje, eshte thelbesore qe informacioni mjedisor i dhene nga zhvilluesi ne Raportin e VNM-se, t'i pergjigjet ne menyre te qarte pyetjeve te mesiperme. Qellimi i studimeve te VNM eshte qe te gjenerojë dhe paraqese kete informacion nemenyre te qarte, koherente dhe te sakte.

Idea e VNM-se eshte te siguroje informacion per vendim marresit dhe publikun mbi pasojat mjedisore te zhvillimeve te reja te propozuara. Per me teper ideja eshte qe te

promovohet zhvillimi qe respekton mjedisin permes identifikimit te masave te duhura forcuese dhe zbutese.

Objektivi kryesor i VNM-se eshte te identifikojte ndikimet e mundshme negative mjedisore te projekteve te reja te zhvillimit. Brenda ketij qellimi, procesi i VNM-se kerkon qe:

- te konsiderohen alternativat per vendndodhjen dhe ndikimet mjedisore shoqeruese;
- te permiresohet plani mjedisor i propozimit;
- te sigurohet qe burimet jane perdorur si duhet dhe ne menyre eficente;
- te identifikohen masat e duhura per zbutjen e ndikimeve te mundshme te propozimit;
- te vendosen kushtet per ndertimin; dhe
- te ndihmohet vendim marrja dhe informimi i publikut.

Procedura e VNM-se perfshin:

- a) procesin paraprak te VNM-se;
- b) procesin e thelluar te VNM-se.

Agjencia Kombetare e Mjedisit (AKM) shyrton kerkesat per vleresimin e ndikimit ne mjedis dhe ne fund te seciles procedure, paraprake apo te thelluar te VNM-se, merr Vendimin per VNM-ne paraprake, ndersa per VNM-ne e thelluar pergatit Deklaraten Mjedisore me rekomandimet perkatese dhe ia degon Ministrise.

Ne perfundim vendim marrja konsiston ne:

- Vendim - leshuar nga AKM-ja ne perfundim te procedures paraprake te VNM-se
- Deklarate Mjedisore - leshuar nga Ministri ne perfundim te procedures se thelluar te VNM-se

Referuar ligjit nr. 10440/2011 “Per vleresimin e ndikimit ne mjedis”, te ndryshuar projekti i propozuar per hidrocentralin “VILE” listohet ne Shtojcen II te ketij ligji ne piken 3 (e) “Instalime per prodhimin e energjise hidroelektrike” dhe si rrjedhoje i nenshtrohet procedures paraprake te VNM-se.

Theksojme se gjate procedures paraprake te VNM-se, referuar VKM nr. 247, date 30.04.2014 “Per percaktimin e rregullave, te kerkesave e te procedurave per informimin dhe perfshirjen e publikut ne vendimmarrjen mjedisore”, Kreu I nuk eshte e detyrim ligjor te behet Konsultim Paraprak me banoret e zones. Perpara marrjes se Vendimit (sic detajohet me poshte) AKM-ja publikon aplikimin per VNM paraprake ne web te saj, ku komuniteti i interesuar mund te shpreh mendimin e tij.

Vendimi

Vendimi i AKM-se ne fund te procedures Paraprake te VNM-se percakton nese nje projekt i listuar ne Shtojcen II te Ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, ne fuqi, duhet apo jo t'i nenshtrohet procedures se thelluar te VNM-se. Nese AKM-ja vendos se projekti nuk duhet t'i nenshtrohet procedures se thelluar te VNM-se, ne vendimin e saj percakton arsyet dhe konsideratat kryesore ku eshte mbeshtetur mendimi, mendimin e institucioneve te konsultuara, pershkrimin sipas rastit, te masave

kryesore qe duhen marre per te shmangur, reduktuar dhe nese eshte e mundur per te korrigjuar ndikimet negative te mundshme ne mjedis.

Deklarata Mjedisore

Rezultati perfundimtar i procedures se thelluar te VNM-se, eshte Deklarata Mjedisore, e cila mund te permbaje refuzimin ose miratimin me rekomandime per Autoritetin e Planifikimit per te vazhduar procesin ne baze te kushteve te specifikuara mjedisore.

Deklarata mjedisore sherben si dokument orientues per Autoritetin e Planifikimit dhe/ose çdo autoritet pergjegjes ne procesin e vendim marrjes, per nje leje zhvillimi apo per nje leje te caktuar per miratimin e nje projekti te listuar ne Shtojcat 1 dhe 2 te ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, ne fuqi.

Dokument i baze ku mbeshetet procesi i VNM-se, eshte raporti i vleresimit te ndikimit ne mjedis, i cili ne varesi te ndikimeve te mundshme te projektit mund te jete:

- a) raport paraprak i VNM-se per projektet e shtojces II te ligjit nr. 10440, date 07.07.2011 'Per vleresimin e ndikimit ne mjedis' te ndryshuar;
- b) raport i thelluar i VNM-se per projektet e shtojces I te ligjit nr. 10440, date 07.07.2011 'Per vleresimin e ndikimit ne mjedis' te ndryshuar.

Baza ligjore

- Ligji Nr.8375 date 15.7.1998 per nje ndryshim ne ligjin 8093 date 21.03.1996 " Per rezervat ujore "
- Ligji nr. 10431, datë 09.06.2011 "Për mbrojtjen e mjedisit", të ndryshuar;
- Ligji nr. 10440, datë 07.07.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", të ndryshuar;
- Ligji nr.10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër" i ndryshuar
- Ligji nr. 8906, datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura" ndryshuar me ligjin, Nr.9868, datë 4.2.2008 Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906 datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura"
- Ligji nr.10 253, datë 11.3.2010 "Për gjuetinë"
- Ligji Nr. 9533, datë 15.5.2006 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
- Ligji Nr. 9791, datë 23.7.2007 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
- Ligji Nr. 15/2012, Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
- Ligji Nr. 36/2013, Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
- Ligji Nr.9693, date 19.03.2007 "Per fondin kullisor"
- Ligji Nr. 38/2013 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9693, datë 19.03.2007 "Për fondin kullisor të ndryshuar"
- Ligji Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

- Ligji Nr.9587, date 20.7.2006 “Per mbrojtjen e biodiversitetit”
- Ligji nr. 68/2014 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, “Për mbrojtjen e biodiversitetit”, të ndryshuar.
- Ligji nr. 162/2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit në mjedis"
- Ligji Nr.111/2012 .date 15.12.2012 “Per menaxhimin e integruar te burimeve ujore “
- Ligji Nr. 10 448, datë 14.7.2011 “Per lejet e Mjedisit“, i ndryshuar
- Ligji nr. 10 463, datë 22.9. 2011”Për menaxhimin e integruar të mbetjeve“, i ndryshuar;
- Ligji Nr.9048, date 7.4.2003 “ Per trashegimine Kulturore “
- Ligji Nr.9882, date 28.02.2008 per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin Nr.9048, date 7.4.2003 “ Per trashegimine Kulturore “
- Ligji Nr.8897, date 16.05.2002 “Per mbrojtjen e ajrit nga ndotja“, i ndryshuar.
- Ligji Nr.43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike”
- Ligji Nr.138/2013, date 02.05.2013 “Per eficensen e energjise”
- Ligji Nr.138/2013 , date 02.05.2013 “Per burimet e energjise se rinovushme”
- Ligji Nr.10119, date 23.04.2009 “Per planifikimin e territorit “, i ndryshuar.
- Ligji Nr.9693, date 19.03.2007 “Per fondin kullosor”
- VKM nr. 686, datë 29.07.2015 “Për miratimin e rregullave, të përgjegjësi e të afateve përzhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis(VNM) dhe procedurës së transferimit të vendimit dhe deklaratës mjedisore”; dhe Vendimi nr. 95, datë 14.02.2018 “Për disa shtesa dhe ndryshime tek VKM nr. 686, datë 29.07.2015”
- VKM Nr.912 date 11.11.2015 “Per miratimin e metodologjise kombetare te procesit te VNM-se “
- VKM nr. 247, datë 30.04.2014 “Për përcaktimin e rregullave, të kërkesave e të procedurave për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimarrjen mjedisore”
- VKM nr. 575 date 24.06.2015 “Per miratimin e kerkesave per menaxhimin e mbetjeve inerte”
- VKM nr.175, datë 19.1.2011 “Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve”
- VKM nr. 371, datë 11.06.2014 “Për përcaktimin e rregullave për dorëzimin e mbetjeve të rrezikshme dhe miratimin e dokumentit të dorëzimit të mbetjeve të rrezikshme”
- VKM nr. 418, datë 25.06.2014 “Për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim”
- VKM nr. 229, datë 23. 04. 2014 “Për miratimin e rregullave për transferimin e mbetjeve jo të rrezikshme dhe të dokumentit të transferimit të mbetjeve jo të rrezikshme”

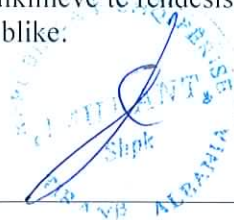

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

- VKM nr.519, datë 30.6.2010 "Parqet Natyror Rajonal"
- Vendim Nr. 22, datë 9.1.2008 "Për caktimin e procedurave dhe të kriterëve të administrimit të pyllit komunal"
- Vendim Nr. 1354, datë 10.10.2008 "Për rregullat dhe procedurat qe ndiqen për heqjen, shtimin dhe ndryshimin e destinacionit të fondit kullosor"
- Vendim Nr. 396, datë 21.06.2006 "Për kriteret e transferimit dhe të përdorimit të pyjeve nga njësitë e qeverisjes vendore"
- VKM nr.897, datë 21.2.2011 "Miratimi i Rregullave për Shpalljen e Zonave të Vecanta të Ruajtjes"
- VKM nr. 532, datë 05.10.2000 Për miratimin e studimit "Strategjia dhe Plani i veprimit për biodiversitetin"
- VKM nr. 676, datë 20.12.2002 "Për shpalljen zonë e mbrojtur të monumenteve të natyrës shqiptare"
- VKM nr. 594, datë 10.09.2014 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për cilësinë e ajrit të mjedisit"
- VKM Nr.822 date 07.10.2015 "Per miratimin e rregullave dhe procedurave te ndertimit te kapaciteteve te reja prodhuese te energjise elektrike, qe jane objekt koncesioni " i ndryshuar.
- Vendimi Nr. 435, datë 12.9.2002 "Për miratimin e normave të shkarkimeve në ajër në Republikën e Shqipërisë"
- VKM nr 352, datë 29.04.2015. "Për vlerësimin e cilësisë së ajrit të mjedisit dhe kërkesat për disa ndotës në lidhje me të".
- VKM nr.676 datë 20.12.2002 "Për shpalljen zonë e mbrojtur të monumenteve të natyrës shqiptare" i cili përcakton monumentet natyrore në nivel qarku dhe rrethi që duhet të mbrohen nga veprimtaritë e ndryshme (duhet të evidentohet prania ose jo e tyre në zonën e projektit dhe masat që duhen marrë).
- VKM nr.27 datë 20.01.2016 "Për miratimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Energjitë e Rinovueshme".
- Vendim nr.99 datë 18.02.2005 "Për miratimin e katalogut shqiptar të klasifikimit të mbetjeve" në të cilin kategorizohen tipet e mbetjeve dhe kriteret për klasifikimin e tyre.
- VKM nr.575, datë 24.06.2015 "Për miratimin e kërkesave për menaxhimin e mbetjeve inerte", i cili synon të disiplinon procesin e grumbullimit, transportit, dorëzimit dhe trajtimit të mbetjeve inerte në fushën e ndërtimit, duke përcaktuar rregullat dhe kërkesat konkrete për subjektet që operojnë në këtë fushë.
- VKM Nr. 342, datë 4.5.2016 "Për miratimin e kufijve territorialë e hidrografikë të baseneve ujore në republikën e shqipërisë dhe qendrën e përbërjen e këshillit të secilit prej tyre"

Objekt i ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, eshte percaktimi i kerkesave, pergjegjesive, rregullave dhe procedurave per vleresimin e ndikimeve te rëndësishme negative mjedisore te projekteve te propozuara, private ose publike.

Sipas ligjit Per Mbrojtjen e Mjedisit, vleresimi i ndikimit ne mjedis i nje projekti te propozuar zhvillimi eshte vleresimi i ndikimeve te rendesishme, te mundshme te asaj veprimtarie ne mjedis.

Gjate procesit te vleresimit te ndikimit ne mjedis, kryhen identifikimi, pershkrimi dhe vleresimi ne menyren e duhur i ndikimit ne mjedis te nje veprimtarie, duke percaktuar efektet e mundshme te drejtperdrejta dhe jo te drejtperdrejta mbi token, ujin, detin, ajrin, pyjet, klimen, shendetin e njeriut, floren dhe faunen, peizazhin natyror, pasurite materiale, trashegimine kulturore, duke pasur parasysh lidhjet e tyre te ndersjella.

Vleresimi i ndikimit ne mjedis zbaton parimin e parandalimit qe ne fazen e hershme te planifikimit te projektit, me qellim shmangien apo minimizimin e efekteve negative ne mjedis, permes harmonizimit dhe pershtatjes se saj me kapacitetin bartes te mjedisit.

Vleresimi i ndikimit ne mjedis kryhet nga zhvilluesi, si pjese e pergatitjeve per planifikimin e nje projekti zhvillimi dhe para kerkimit te lejeve perkatese te zhvillimit.

Ligji per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, dhe aktet nenligjore qe rrjedhin prej tij, te perafuara plotesisht me Direktiven e bashkimit Evropian per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ka per qellim te siguroje nje nivel te larte te mbrojtjes se mjedisit, permes parandalimit, minimizimit dhe kompensimit te demeve ne mjedis, nga projekte te propozuara para miratimit te tyre per zhvillim dhe garantimin e nje procesi te hapur vendimmarrjeje, gjate identifikimit, pershkrimet dhe vleresimit te ndikimeve negative ne mjedis, ne menyren dhe kohen e duhur si dhe perfshirjen e te gjitha paleve te interesuara ne te.

Ky ligj zbatohet per projektet e propozuara, private apo publike, te cilat mund te shkaktojne ndikime te rendesishme negative, te drejtperdrejta ose jo, ne mjedis, si pasoje e madhesise, natyres apo vendndodhjes se tyre.

Kerkesa te pergjithshme per vleresimin e ndikimit ne mjedis te nje projekti:

- Vleresimi i ndikimit ne mjedis perfshin percaktimin, pershkrimin dhe vleresimin e ndikimeve te pritshme te drejtperdrejta e jo te drejtperdrejta mjedisore te zbatimit apo moszbatimit te projektit.
- Ndikimet mjedisore te projektit vleresohen ne lidhje me gjendjen e mjedisit ne territorin e prekur ne kohen e paraqitjes se raportit perkatese per vleresimin e ndikimit ne mjedis te projektit.
- Vleresimi i ndikimit ne mjedis perfshin pergatitjen, zbatimin, funksionimin dhe mbylljen e tij, sipas rastit, edhe pasojat e mbylljes se veprimtarise, dhe dekontaminimin/pastrimin apo rikthimin e zones ne gjendjen e meparshme, nese nje detyrim i tille parashikohet me ligj. Vleresimi perfshin, sipas rastit, si funksionimin normal, ashtu edhe mundesine per aksidente.
- Vleresimi i projektit perfshin, gjithashtu, propozimin e masave te nevojshme per parandalimin, reduktimin, zbutjen, minimizimin e ndikimeve te tilla ose rritjen e ndikimeve pozitive mbi mjedisin, gjate zbatimit te projektit, perfshire edhe vleresimin e efekteve te pritshme te masave te propozuara.

Aspektet me te rendesishme te procesit paraprak te VNM-se, jane konsultimet me palet e tjera dhe vendimi nese kerkohet nje VNM e thelltar.

VNM paraprak eshte faza e pare e procesit te VNM. Sipas Nenit 8 te ligjit te VNM qellimi i VNM Paraprak eshte te identifikojë propozimet qe kerkojne VNM te thelluar. VNM Paraprak perjashton nga procesi ato propozime (shumicen) qe nuk kane ndikime te rendesishme, ose pak, ndikime lehtesisht te kontrollueshme, dhe per te cilat VNM eshte e panevojshme.

Tre fazat kryesore e VNM Paraprak jane:

- Paraqitja e kerkeses dhe dokumentacionit shoqerues nga zhvilluesi ne Ministrine e Turizmit dhe Mjedisit, kontrolli administrativ paraprak i aplikimit nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe peregjellja e tyre nga Ministria ne Agjencine Kombetare te Mjedisit (AKM);
- Kontrolli teknik paraprak i bere nga AKM dhe konsultimi i AKM me insitucionet e tjera dhe publikimi i aplikimit;
- AKM njofton per vendimin e marre, nese projekti eshte apo jo e nevojshme ti nenshtrohet procedures se thelluar te VNM, Ministrine e Turizmit dhe Mjedisit dhe palet e perfshira ne proces, dhe publikon vendimin ne faqen e internetit te AKM.

Konventat dhe marreveshjet nderkombetare ne lidhje me procesin e VNM-se

Direktiva e Këshillit të BE-së 97/11/EC e cila modifikoi Direktivën 85/337/EEC mbi Vlerësimin e Disa Projekteve Publike e Private, parashikon qe autoritetet kompetente të shteteve anëtare të kërkojnë kryerjen e një vlerësimi të ndikimit mjedisor (VNM) për projektet që mund te rezultojne me ndikim te rendesishem në mjedis. VNM duhet të pergatitet para miratimit të projektit, në mënyrë që vendimi për miratim të marre paraysh ndikimet e mundshme të projektit në mjedis. Direktiva paraqet një listë të projekteve që kërkojnë studimin e VNM në të tëra rastet (Shtojca 1) dhe një listë të projekteve që mund të kërkojnë një studim të permbledhur VNM (Shtojca 2), në varësi të një vlerësimi per ndikimet e mundshme qe mund te rezultojne nga projekti i propozuar apo te kritereve kufizuese, të vendosura nga secili shtet anëtar. Propozimi aktual konsiderohet si një projekt i Shtojcës 2.

Direktiva kërkon që “VNM të identifikojë, përshkruajë e vlerësojë në mënyrën e duhur ndikimet e drejtpërdrejta e indirekte të një projekti per:

- Qëniet njerëzore, floren dhe faunen;
- Token, ujin, klimen dhe peizazhin;
- Asetet materiale te trashëgimia kulturore; dhe
- Ndërveprimin midis faktorëve të lartpërmendur.

Informacioni tjetër qe percaktohet ne direktive qe duhet te përfshihen në studimin e VNM-se jepet në Shtojcën IV të Direktivës 97/11/EC dhe ajo përfshin:

- një përshkrim të projektit;
- një përvijim të alternativave kryesore të vendodhjes dhe te teknologjise te marra ne shqyrtim per projektin e propozuar;
- një përshkrim të aspekteve të mjedisit që mund të ndikohen me shume nga projekti e që lidhen me popullsinë, florën, faunën, tokën, ujin, faktorët klimatik, asetet materiale, pejsazhin e raportin reciprok mes faktorëve të lartpërmendur;

- një përshkrim të ndikimeve domethënëse të projektit që dalin në pah nga ekzistenca e vetë projektit, shfrytëzimi i burimeve natyrore, clirimi/shkarkimi i lëndëve ndotëse, krijimi i zhurmave dhe trajtimi i mbetjeve;
- një përshkrim i masave të parashikuara për parandalimin, uljen dhe aty ku është e mundur, mënjanimin e efekteve të dëmshme në mjedis; dhe
- një përmbledhje jo-teknike e informacionit të siguruar.

Direktiva 97/11/EC (amenduar nga Direktiva 2003/35/EC pas nënshkrimit të Konventës së Aarhus nga Komuniteti, më 25 Qershor 1998, mbi pjesëmarrjen e publikut në vendim-marrje dhe akses në vendosjen e drejtësisë në çështjet mjedisore) gjithashtu parashikon konsultimin me publikun, në fazën e propozimit e mbledhjes së informacionit, për t'i dhënë publikut të interesuar mundësinë për të shprehur mendimin e tyre para marrjes së vendimit lidhur me zhvillimin e propozuar.

Shqipëria është anetare dhe ndjek detyrimet e konventave të mëposhtme nderkombetare:

- Konventa e Bernit (CH) "Per mbrojtjen e flores dhe faunes se eger dhe mjedisin e saj natyror ne Evrope.", miratuar me ane te ligjit nr 8690, me 2 Mars 1998;
- Konventa e Barcelones "Per mbrojtjen e mjedisit detar dhe ujqor te Mesdheut" dhe protokollet e saj;
- Konventa e Bonit "Mbi mbrojtjen e faunes se eger shtegtare";
- Konventa e Vienes "Mbi kontrollin e kalimit kufitar te mbetjeve te rrezikshme dhe asgjesisimin e tyre", miratuar me ane te ligjit nr. 8216, me 13 Prill 1997;
- Konventa e Vienes "Per mbrojtjen e shtreses se Ozonit" dhe protokollit i Montrealit "Mbi substancat qe demtojne shtresen e Ozonit";
- Konventa e Aarhusit "Mbi te drejten e publikut per t'u informuar, per pjesemarrje ne vendim-marrje dhe e drejta per t'iu drejtuar organeve te drejtesise per ceshtjet mjedisore", miratuar me ligjin nr. 8672, me 26 Tetor 2000;
- Konventa "Vleresimi i Ndikimit ne Mjedis ne kuadrin Nderkombetar". Hyr ne fuqi ne 4 Tetor 1991;
- Konventa e Kombeve te Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike, Tetor 1994;
- Konventa e Kombeve te Bashkuara mbi Biodiversitetin, Janar 1994;
- Kombet e Bashkuara "Konventa kunder zgjerimit te shkretetirave ne vendet e thata, veçanerisht ne Afrike". Hyrja ne fuqi me 27 Prill 2000.

Në zbatim të kërkesave të legjislacionit mjedisor shqiptar, çdo projekt i cili synon të zhvillohet në mjedis, që në fazat e para të tij duhet t'i nënshtrohet Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të aktivitetit që propozon, në mënyrë që të garantohet një proces i drejtë të vendimmarrje në lidhje me të.

Kryerja e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të një aktiviteti të propozuar, proces i cili finalizohet me hartimin e Raportit përkatës, synon konsiderimin e çështjeve që lidhen me mjedisin pritës, fizik e social, që në fazat fillestare të tij. Në thelb të vlerësimit mjedisor të projektit qëndron evidentimi i përkrahjeve të tij me legjislacionin në fuqi, vlerat natyrore që gjenden në zonën e projektit dhe si e sa do të ndikohen në rast të

zbatimit të tij. Nëpërmjet identifikimit të ndikimeve të mundshme negative të zbatimit të projektit në vlerat natyrore të zonës pritëse, që në fazën e projektimit mund të merren masat e nevojshme për përmirësimet e duhura teknologjike, me qëllim zbutjen e ndikimeve dhe përshtatjen me kapacitetin bartës të mjedisit.

Qëllimi i kryerjes së Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të projektit të propozuar është:

- Të japë informacion për vendimmarrësit për pasojat mjedisore të tij.
- Të promovojë zhvillimin miqësor dhe të qëndrueshëm me mjedisin duke propozuar masat e nevojshme për shmangien dhe minimizimin e ndikimeve të mundshme negative të identifikuar gjatë këtij procesi.
- Kryerja e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të veprimtarisë së propozuar do të realizohet nëpërmjet përmbushjes së objektivave specifike si:
- Evidentimit të pikëprerjeve dhe bashkërendimit të projektit me kuadrin rregullator legjislativ kombëtar dhe ndërkombëtar në fushën e mjedisit.
- Identifikimit të statusit të zonave ku do të zhvillohet projekti.
- Përshkrimit të vlerave natyrore dhe mjedisore në zonën e projektit.
- Identifikimit të ndikimeve të mundshme thelbësore negative në vlerat natyrore dhe në mjedis duke propozuar njëkohësisht masat për zbutjen e tyre dhe mbrojtjen e mjedisit nga këto ndikime.

Raporti i VNM përmbledh një përshkrim të projektit të propozuar, përshkrimin e karakteristikave të mjedisit ekzistues pritës, analizën e ndikimeve të mundshme në mjedis të projektit të propozuar, planin e masave për shmangien dhe zbutjen e ndikimeve të mundshme negative (PMM) dhe programin e monitorimit mjedisor.

➤ **PERSHKRIMI I PERMBLEDHUR I KUADRIT LIGJOR MJEDISOR EDHE INSTITUCIONAL QE LIDHET ME PROJEKTIN**

Hartimi i raportit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM) për aktivitete të ndryshme kerkohet mbështetur në një kuader ligjor tashme pothuajse të plotësuar.

Raporti i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis për ndertimin e hidrocentralit "VILE" është hartuar duke u mbështetur në legjislacionin Shqiptar në fuqi.

Në këtë raport gjithnjë duke pasqyruar kërkesat e kuadrit ligjor, do të pasqyrohen ndikimet negative e pozitive të këtij aktiviteti, masat mbrojtëse e zbutëse në rastet kur demtohet mjedisi ose elementët përbërës të tij.

Rehabilitimi i mjedisit është një pike kryesore e cila rrjedh nga kuadri ligjor por që tashme është bërë i domosdoshëm, jo vetëm në projektim por edhe në zbatim.

Përgatitja e Raportit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të aktivitetit të propozuar është kryer duke u bazuar në aktet ligjorë të mëposhtëm:

- Ligj nr.10431 datë 09.06.2011 "Për mbrojtjen e mjedisit", neni 25, i cili përcakton kërkesën për vlerësimin e ndikimit në mjedis, si pjesë e përgatitjeve për planifikimin e një projekti zhvillimi dhe para kërimit të lejeve përkatëse të zhvillimit.
- Ligj nr.10440 datë 07.07.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", i ndryshuar, i cili përcakton dhe specifikon kërkesat për vlerësimin e ndikimit në mjedis, projektet që i nënshtrohen, përgjegjësitë e palëve në proces.

- Ligj nr.111/2012 “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore” i cili ndër të tjera synon sigurimin, ruajtjen, zhvillimin dhe shfrytëzimin sa më racional të burimeve ujore, të domosdoshme për jetën dhe për zhvillimin social e ekonomik të vendit.
- Ligj nr.9587 datë 20.07.2006 “Për mbrojtjen e biodiversitetit” i cili kërkon ruajtjen dhe mbrojtjen e specieve biologjike dhe mbrojtjen e vlerave biologjike ku përfshihen edhe ekosistemet dhe habitatet. Ligji kërkon që veprimtaritë ose përdorimet e reja në ekosisteme, habitate dhe peizazhe të mbrojtura ose jo të mbrojtura mund të ushtrohen vetëm pasi t'u jenë nënshtruar procedurave të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe të jenë pajisur me leje mjedisore.
- Ligj nr.81/2017 “Për zonat e mbrojtura”, qëllimi i të cilit është të sigurojë mbrojtje të veçantë të zonave të mbrojtura mjedisore dhe përbërësve të rëndësishëm të biodiversitetit dhe të natyrës në to. Ligji sanksionon që, në zonat e mbrojtura mjedisore, veprimtaritë mund të ushtrohen vetëm pasi të jetë marrë më parë leja e mjedisit ose pasi të jetë marrë miratimi me shkrim i organit të mbrojtjes së zonës, në rastet kur kjo kërkohet shprehimisht nga ky ligj.
- Ligj nr.138/2013 “Për burimet e energjisë së rinovueshme” i cili, ndër të tjera synon të nxitë përdorimin e teknologjive dhe novacioneve për prodhimin e energjisë elektrike dhe nxehtësisë nga burime të rinovueshme energjie, për të siguruar një zhvillim të qëndrueshëm të vendit.
- Ligj nr.10463 datë 22.09.2011 “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve” i cili ka për qëllim të mbrojë mjedisin dhe shëndetin e njeriut si dhe të sigurojë administrimin e duhur mjedisor të mbetjeve nëpërmjet menaxhimit të integruar të tyre.
- Ligj nr.9774 datë 12.07.2007 “Për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në mjedis”, i cili përcakton kërkesat për mbrojtjen e mjedisit nga zhurma, mënyrën e shmangies dhe masat për parandalimin, reduktimin dhe zhdukjen e efekteve të dëmshme të ekspozimit ndaj tyre, përfshirë bezdinë nga zhurma.
- Ligji nr.9672 datë 26.10.2000 “Për ratifikimin e Konventës së Aarhusit “Për të drejtën e publikut për të pasur informacion dhe përfshirjen në vendimarrje, si dhe për t'i u drejtuar gjykatës për çështjet e mjedisit”.
- Ligji nr.9334 datë 16.12.2004 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Protokollin e Kiotos” në konventën për ndryshimet klimatike (UNFCCC).

Pershkrim i metodikes te zbatuar per hartimin e raportit te VNM –se

Studimi i vleresimit te ndikimit ne mjedis u orientua :

- nga rendesia e ndertimit dhe shfrytezimit te Hec-it “VILE” me standartet bashkekohore.
- nga permbushja e kerkesave vendase dhe te huaja.
- nga vendi ku ai ndodhet, pasurite natyrore e humane te zones si dhe vlerave te vecanta te tyre.
- ne identifikimin e ndikimeve negative dhe lokale.

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

- ne marrjen e masave zbutese , duke patur parasysh ruajtjen e interesave ekonomike te investimit.
- ne masat orientuese per nje zhvillim te qendrueshem etj.

Ne kete raport identifikohen ndikimet lokale e negative ne mjediset humane, si dhe eshte mare parasysh vleresimi i rrezikut.

Reduktimi i ndikimeve negative, eshte nderthurur edhe me ndikime te rendesishme lokale dhe strukturore ne keto faza kyesore:

- Hartimi i objektivave orientuese te Raportit te VNM-se.
- Mbledhja e materialit baze ekzistues dhe plotesimi i formularit perkates per kete raport (relacioni teknik, studimi gjeologo-inxhinierik, hidrologjik, etj), si dhe seleksionimit te tyre per perdorim.
- Verifikimi ne terren i te dhenave ekzistuese dhe mbledhja e te dhenave te mundshme biofizike dhe humane.
- Hartimi i VNM-se dhe dorezimi tek porositesi, si dhe ne subjektet vendimarese dhe kontrolluese te aspekteve mjedisore ne nivel lokal dhe qendror.

Ndërsa korniza rregullatore shqiptare i referohet vetëm Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM), shih edhe ndikimet sociale të Projektit sipas praktikave ndërkombëtare më të mira.

Përmes procesit të Vlerësimit të Ndikimit Mjedisor dhe Social (VNMS), identifikon, adreson dhe menaxhon të gjitha ndikimet, rreziqet dhe mundësitë sociale, mjedisore dhe të trashëgimisë kulturore në mënyrë sistematike dhe gjithëpërfshirëse.

Është e rëndësishme të nënvizojmë se janë marre në konsideratë alternativat gjatë fazës së hartimit të projektit

Kjo kërkesë, lidhur me diskutimin e alternativave është e rëndësishme për një sërë arsyesh:

- Na ka nxitur që të mendojmë me kujdes rreth çështjes së objektivave që shtyjnë përpara propozimit të projektit për miratim dhe nëse ekzistojnë mundësitë e arritjes së objektivave me sa më pak ndikim në mjedis;
- Diskutimi mbi alternativat krijon një sfond të dobishëm mbi historikun e projektit si dhe si kanë evoluar propozimet gjatë zhvillimit të tyre;
- Gjatë argumentimit të tyre për përzgjedhjen e projektit të tyre, ne jemi inkurajuar për dhënien e shpjegimeve të nevojës për vënien në jetë të tij dhe se si përkon me objektivat politike, rregullatore dhe ekonomike;
- Kjo i bën me dije autoritetet kompetente për sasinë e opsioneve në dispozicion që mund të merren parasysh për shmangien ose reduktimin e ndikimeve negative;
- Lejon palët e interesuara të kuptojnë arsyet e zhvilluesit për propozimin e projektit në fjalë ;

Marrja në konsideratë e alternativave:

- Shpjegon arsyen pse zhvilluesi ka hartuar projektin në fjalë;

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

- Përshkruan procesin përmes të cilit zhvilluesi ka arritur në projektin në fjalë;
- Përshkruan alternativat që janë marrë parasysh gjatë procesit;
- Përgjithëson avantazhet dhe disavantazhet e secilës prej alternativave, përfshi dhe çështjet mjedisore;
- Shpjegon si u morën parasysh në marrjen e vendimit rreth propozimit;
- Nëse alternativat më të mira janë hedhur poshtë, shpjegon arsyet pse faktorët e tjerë u konsideruan si më të rëndësishëm në avantazhet mjedisore.

Alternivat, që janë të përshtatshme ne projektin konkret, jane marrë në konsideratë gjatë hartimit të tij, me qëllim që të programohen veprimtaritë e duhura gjatë studimeve mjedisore.

Marrja në konsideratë e alternativave të ndryshme është një nga kërkesat bazë për procedurat e VNM. Analiza dhe krahasimi i alternativave të ndryshme (si në nivel strategjik dhe të një projekti) nënkupton balancimin e tipeve të ndryshme të ndikimit, duke njohur të mirat e çdo opsioni dhe eventualisht arritjen e një renditjeje të preferencave ndaj tyre. Kjo kërkon një kuadër që integron informacionin faktik mbi efektet dhe ndikimet, me vlerat dhe preferencat e vendimmarrësve dhe palëve të interesuara.

Lista e plotë e llojeve të alternativave të paraqitura më poshtë ka konsideruar opsionet specifike që mund të jenë të përshtatshme per projektin e propozuar, duke marrë parasysh objektivat e zhvilluesit në promovimin e zhvillimit.

Llojet e alternativave:

- Masa për të menaxhuar kërkesën për mallra apo shërbime (p.sh. veprimet e efikasitetit të energjisë)
- Masa për të ruajtur ose zvogëluar konsumin e burimeve (p.sh. kontrollimi rrjedhjes)
- Qasjet e ndryshme për të përmbushur kërkesën
- Vendndodhjet ose rrugët
- Proceset ose teknologjitë
- Metodrat e punës (p.sh. trajtimin e materialeve manualisht apo automatizim)
- Planet e vendodhjes dhe pamja që do të kenë
- Projekti i strukturave (p.sh. madhësia e ndërtimit, forma apo paraqitja)
- Llojet dhe burimet e materialeve (p.sh. burimet të agregateve vendore apo të importuara)
- Kohëzgjatja e ndërtimit, operimit dhe mbylljes në çdo fazë
- Datat e fillimit dhe përfundimit (p.sh. fillimi i ndërtimit në verë apo dimër)
- Madhësia e vëndit ose objektit (p.sh. zona e hapësirës së hapur)
- Numri i njërive operuese (p.sh. stacionet/terminalet , vënd-parkimet)
- Kontrolli i hyrjeve dhe rrugët për trafikun nga dhe në objekt/strukturë

- Sigurimi dhe vendndodhja e objekteve ndihmëse (p.sh. hedhja e mbeturinave, furnizimi me energji elektrike, strehimi)
- Sistemimi i prishjeve, rehabilitimi i sipërfaqes/territorit dhe kthim në gjendjen e mëparshme
- Të Mos Bësh Asgje (skenari pasiv) ose zhvillime minimale

Qasje e perdoruara per të filtruar informacionin në lidhje me mënyrën se si alternativat performojnë kundrejt kriterit të vlerësimit me qëllim që të zgjidhen opsioni ose opsionet e preferuara. Këto janë paraqitur më poshtë:

1. renditja
2. klasifikimi
3. vlerësim me pikë dhe ponderimi
4. vlerësimi monetar
5. krahasimi çifteve

➤ **PERSHKRIMI I PROJEKTIT**

Hydrocentrali “HEC_VILË” është parashikuar dhe projektuar per t’u ndertuar përgjatë rrjedhjes së mesme dhe të poshtme të lugines të përroit të Panaritit, duke shfrytëzuar rrjedhjen ujore te këtij përroi. Veprat e HEC_VILË ndertohen përgjatë tarraces se krahut te djathte te përroit të Panaritit me vepër marje ne kuoten 786.30 m.m.n.d e cila ushqen tubacionin e presionit të HEC Vilë.

Shtirirja dhe pozicionimi i veprave te HEC_Vilë e diktojnë forma topografike e relievit ku shtrihen keto vepra, kushtet e infrastruktures ekzistuese, si dhe duke pare mundesine e optimizimit maksimal te skemes per perfitimin e energjise maksimale dhe shfrytezimin sa me te lehte te saj. HEC_Vilë perbehet nga 2 (dy) turbina të tipi Pelton me fuqi te barabarte.

Siperfaqia e pellgut ujembledhes per ujrak qe shfrytezon ky HEC ne aksin e vepres se marrjes eshte 24 km².

Vepra e marrjes ne përroin e Panaritit ka kuoten e nivelit normal te ujit 786.30 m.m.n.d dhe mbas dekantimi dhe kalimit në basenin e presionit, nepermjet tubacionit të turbinave perfundon ne turbinat e HEC_Vilë.

Kuota e shkarkimit te godines se hidrocentralit te HEC_Vilë eshte 584 m.m.n.d dhe shkarkon ne pjesen fundore të përroit të Panaritit i cili pas 500 metrash derdhet ne lumin Osum, godina do te mbrohet edhe nga nivelet maksimale te plotave.

Ky hidrocentral do te kete fuqi te instaluar N=1994 kW dhe prodhim mesatar vjetor Etotale=7 893 972.20 Kwh/vit.

Kuotat dhe pozicionet e vepres se marrjes, dekantuesit, basenit te presioneve dhe tubacionit te turbinave se bashku me veprat ndihmese te tyre, jepen ne planvendosjen e veprave te HEC-Vile te dhene ne figuren e meposhtme :

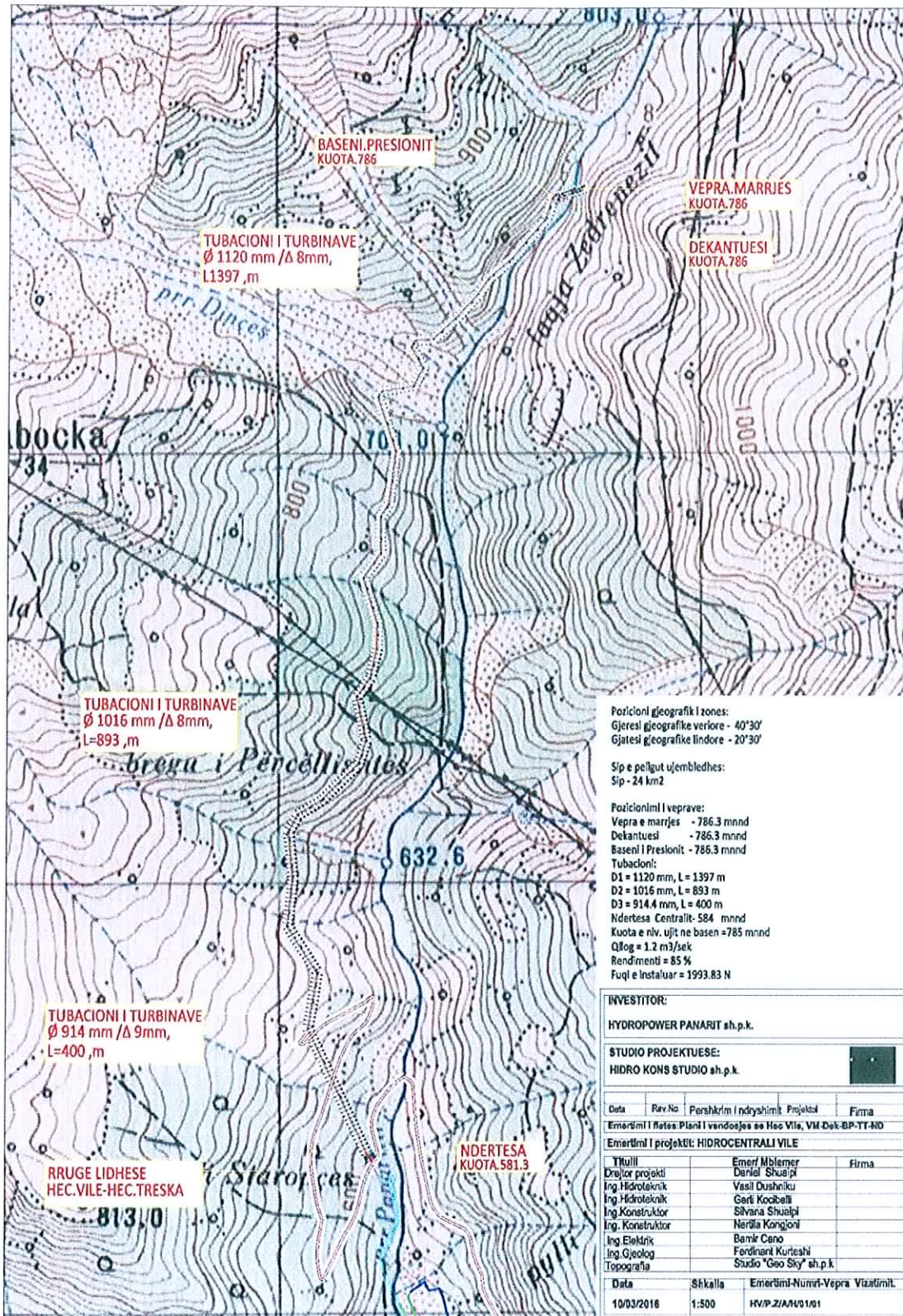

Figura 1: Planvendosja e pergjithshme e veprave te Hec VILE

1. PËRSHKRIM I MBULESËS BIMORE TË SIPËRFAQES KU PROPOZOHET TË ZBATOHET PROJEKTI, SHOQËRUAR DHE ME IMAZHE

Zona e projektit shtrihet në një terren të thyer e malor, në skajin jug-perëndimor të rrethit Korçë, në të dy anët e paralelit 40° 30' gjerësi gjeografike veriore, dhe 20° 30' gjatësi gjeografike lindore. Në lindje kufizohet me rrethin e Kolonjës, në perëndim me rrethin e Skraparit, në veri me krahinën e Oparit, ndërsa në jug nëpërmjet lumit Osum ndahen me krahinën e Dangëllisë të rrethit të Përmetit. Zona e projektit është tërësisht zonë malore. Në të përfshihen fshatrat Panarit, Grabockë, Trebickë. Zona e projektit është pjesë e territorit të cila administrohet nga komuna e Vithkuqit e cila është njësi administrative e qarkut të Korçës dhe shtrihet në jugperëndim të qytetit të Korçës, në një distancë prej 26 km (qytet – qendër e komunës).

Infrastruktura rrugore ze fill nga rruga nacionale Korce-Erseke me drejtim per ne Fshatin Qafezez dhe me tej ne fshatin Manas deri ne kthesen per ne fshatin Treske. Nga fshati Clirim zhvillohet nje rrjet rrugor i shfrytezimit te pyjeve, qe ngjitet deri ne kuota 1400-1500m.

Pellgu ujembledhes eshte nje terren malor dhe perfaqesohet nga Mali i Malingelos 1786m, zona e fshatit Panarit e Grabocke disa lartesi pa emer 1708 m, 1823 m, 1786 m ,etj.

Flora

Zona per shkak te rregjimit atmosferik, klimaterik, gjeologjik, pedologjik eshte pergjithesisht mjaft e pasur ne bimesi. Bimesia me shtirje vertikale eshte shume heterogjene, duke filluar ne bimesi te zones se shkurreve dhe duke shkuar ne lartesi te majave ne pyje me dushk , shkoze, pishë , bredh dhe ah.

Disa nga kreshtat malore te zones, kryesisht ne pjesen e siperme te rrjedhes jane te zhvendosura dhe sherbejne si kullota alpine. Si interval bimesh tipike te zones duke vleresuar paraprakisht territorin e vepres hidroenergjetike dhe perreth saj, konstatojme kryesisht shkurre dhe shelgjishte. Me shume i perhapur eshte druri i pishes, ai i arres (qe eshte kultivuar edhe individualisht), shelgu, dellinja (Gj.Junipeus,I) qe formojne peisazhin e gjelber gjithevjeter te zones si dhe nje kat te qendrueshem pyjor.

Takohen gjithashtu me pakice malqinja (Pailurus aculeatus,Lam), mersina (Myrtus cominunis,L), perralli (Quercus ciccifera,L), Qelbes (Anagyris Foetida,L) ferra (gj.Robus,L), frasheri (gj.Fraxinus,L), etj. Ne katin e siperme kemi zhvillimin e drureve halore ku me te perhapur jane pisha, bredhi, dushku e ahu.

Nuk mungojne ne keto zona edhe bimet e nenkatit ku dominon gjinia Lolium, Trifolium, Graminace, Euforbiace, etj. Si bimesi hetero vajore dhe aromatike qe paraqesin interes ne kete zone dhe duhen marre ne konsiderate jane gj.Juniperus i dy llojeve me kokerr te kuqe dhe te zeze, (perdorim kokerr), gj.Origionium, gj.Arbutus, gj.Cannina, gj.Laura (Laurus nobilis), etj.

Mjedisi Tokësor dhe Ligatinor

Karakteristika kryesore e zonës së marë në shqyrtim është se në një territor shumë të vogël takohen lloje të ndryshme ekosistemesh duke përfshirë ato malore, lumore, të ujrave të ëmbëla (e rezervuarë), si dhe ekosisteme bujqësore ose agro ekosisteme.

Zona në të dy anët e perroit te Panaritit tipizohet për nga larmia morfologjike si dhe procese aktive të depozitimit të sedimenteve dhe grumbullimit, një rrjet interesant hidrologjik dhe sedimente fine që transportohen në shtratin e gjërë.

Vegjetacioni tokësor në këtë zonë i përket kryesisht karakterit të Europës Qendrore Kontinentale, me prani të pak elementëve mesdhetarë. Formacionet bimore të tërësisë tokësore shprehin një larmi formash, duke u zhvilluar ne mjediset e ulta afër ujembledhesve dhe Perrenjve ku sistemet e kulturave bujqësore dominojnë, në rajonet me lartësi të mesme e të madhe, e deri ne zonat e kullotave alpine.

Në fushat e ulëta dhe kodrat, janë përshkruar një larmi formash barishtore si më poshte vijon: vegjetacioni i barishteve të këqija ndaj kulturave bujqësore, vegjetacioni nitrofil, dhe vegjetacioni anash rrugor, vegjetacioni amofil, i kullotave të ulta e kodrinave, vegjetacioni i livadheve mocalore, dhe vegjetacioni i sistemeve pyjore.

Duke u mbështetur në vëzhgimet e deritanishme, ekosistemet natyrore të kësaj zone përbëhen nga një tërësi nën habitatesh si ato të sistemeve të përherëshme ujore, të kanaleve kullues e ujitës, ekosistemeve të rezervuareve, bankinave të sistemeve rrjedhëse ujore etj.

Ekosistemet tokësore të zonës i përkasin nën ndarjes ballkanike të zonës së vegjetacionit Sub-Mesdhetar. Këtu mund të vecohen tre nenzona fitoklimatike, si më poshtë:

- zona e dushkut
- zona e shkurreve
- zona e bimeve te uleta

Masivet gëlqerorë malorë të majave te majeve perreth popullojë disa biotope të jashtëzakonshëm dhe me vlera për ruajtjen natyrore në nivel Evropian. Vrojtimit tregojnë se, këtu takohet një numër prej rreth 78 lloje të dendroflorës. Mund të presupozohet që këto lloje të takohen edhe në afërsi të rajonit në studim si një zgjatje e sistemit në drejtim të masiveve te kodrave perreth.

Brezi i zonës së dushkut nis nga lartësia 600 m deri në 1300 m. në pjesë e konsiderueshme e këtij brezi përdoret nga bujqësia. Pjesa e dendroflorës në këtë system dominohet nga llojet e dushkut (Quercetum) me Quercus petraea, Q. frainetto, Q. pubescens ose Q. cerris. Drurët e dushkut me Ostrya carpinifolia dhe Carpinus orientalis, duke treguar një tendencë për përzjerje Ostryo-Carpinion orientalis në nivelet më të ulta të lartësive, qe janë gjithashtu pjesë e kësaj zone.

Në vendet e thata dhe shkëmbore dominon Quercus trojana (Quercetum trojanae). Gjithashtu në mjedise të tilla të ngjashme shfaqet lloji drunor i venjës (Juniperetum excelsae). Duke u bazuar në faktin se sistemet drunore shpesh herë paraqiten të vecuara, si dushqet ashtu edhe venjat, në këto biotope hapësirat mbushen me barishte te tilla si Stipa grasslands (Festucetalia).

Në mënyrë rastësore në sipërfaqe të vogla janë instaluar nga ana e njeriut sisteme të pyjeve me pisha në brezin e dushkut, kryesisht afër qendrave të banuara.

Në pjesën e sipërme të brezit të dushkut takohen komunitete në larmi si Festuco-Brometea. Një përzjerje e elementeve Kontinentale dhe sub Mesdhetarë është tipike në rastet e kalimit nga format kontinentale Festucetalia dhe submediteranea Brometalia. Zonat e lagura të rajonit ose anët lumore janë të varfëra në veshje

dushqesh. Në vende të tilla sistemet e kufizuara ligatinore rrethohen nga kullotat e tilla si tipi Arrhenatheretum ose nga sistemet fushore.

Duke u mbështetur në vërtetimet e ndryshme, besohet se 25 lloje bimësh të florës lokale i takojnë listës të florës së kërcënuar të Shqipërisë. Nëntë prej tyre janë në nivelin e kërcënimit lokal dhe dy lloje trajtohen si endemike.

Fauna

Fauna është tipike e zonës malore e pyjeve të dushkut, ahut, bredhit dhe pishes, ku nuk bëjnë përjashtim edhe gjitarët (familja Mammalia). Këtu mund të përmendim gjitarët e zonës: ujku (canis lupus), ariu, derri i eger, kaprolli, lepuri (Lepus europeus), kunadhja (Martes foina), dhelpra (vulpes vulpes), minj, urithe të ndryshme, etj. Gjithashtu zona përreth është mjaft e pasur në shpende, ku me tipike për zonën janë thellezat e malit (Perdix perdix) dhe mellenja (gj. Turdiae), gugash (Erithacus rubecula), etj. Toka e zonës është mjaft e pasur me serpentine të llojeve të ndryshme, amfibe, insekte të ndryshme, etj.

Kjo zonë është e shquar dhe në drejtim blegtoral, drejtimi kryesor sipas terrenit dhe llojit ushqimor të bimesës është dhia, dhente dhe me pak kultivimi i gjedheve. Edhe pse kjo zonë është e pasur në biodiversitet, aktiviteti, ndërtimi dhe shfrytëzimi i veprës hidroenergjetike me të gjithë aksesoret e saj funksional nuk ka influencë negative në aktivitetin e faunës si në folezimin, sjellje për ushqim dhe për shumezim.

- **Pershkrimi i zonës së mbrojtur pranë vendit ku propozohet projekti.**

Kjo zonë (Zona ku do të ndërtohet Hidrocentrali), nuk gëzon statusin e ndonjë kategorie të mbrojtur (sipas IUCN-s kategorizim i adaptuar nga vendi ynë), si dhe në afërsi të saj nuk ka të tilla me status mbrojtjeje, megjithatë në kuadrin të rritjes së sipërfaqeve të konsideruara si zona të mbrojtura dhe që janë në liste për të marrë statusin e vecante të mbrojtjes, ky aktivitet mund të integrohet me këto zona me së miri pa e prishur rëndësinë e tyre.

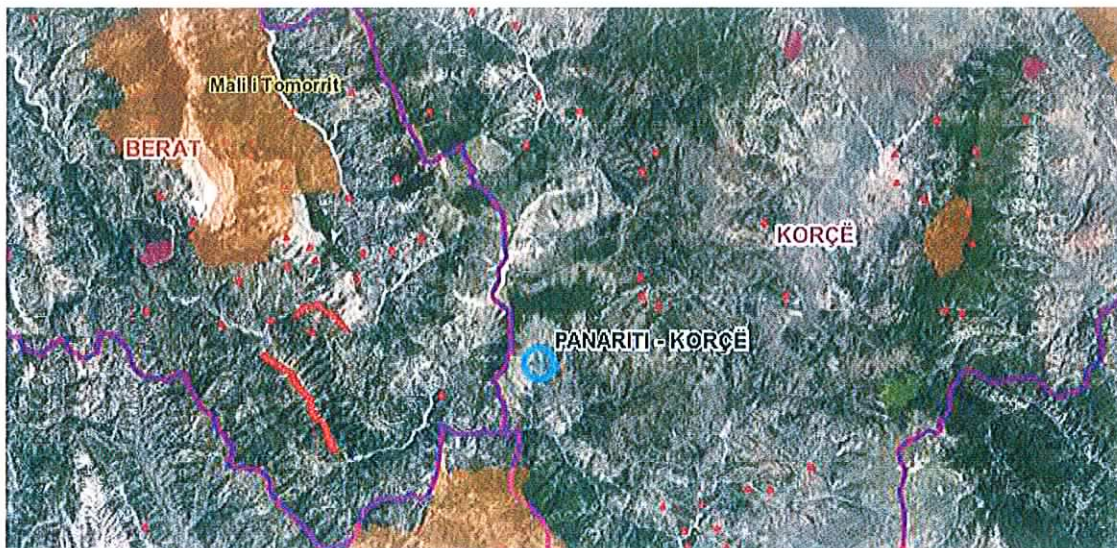

Figura 2: Harta ku jepet zona e Hec-it në raport me Zonat e Mbrojtura të vendit të tij

(Sic shihet nga harta në këto zone nuk shtrihet asnjë zonë e mbrojtur, ato shtrihen në një largësi 30-35 km)

➤ Foto nga mbulesa bimore e siperfaqes ku do te zbatohet projekti:

2. INFORMACION PËR PRANINË E BURIMEVE UJORE NË SIPËRFAQEN E KËRKUAR NGA PROJEKTI DHE NË AFËRSI.

Ndertesa e hidrocentralit HEC_VILE ndertohet ne taracen e krahut te djathte te perroit te Panaritit ne afersi te fshatit Panarit rreth 1000 m larg dhe rreth 400 m siper anes se djathte te lugines se lumit Osum.

➤ Prurja llogaritese

Ne tabelen e meposhtme jane dhene vlerat e prurjeve te nxjerra nga kurba e qendrueshmerise ditore te prurjeve nga e cila eshte llogaritur rrjedhja vjetore ne aksin e vepres se marrjes të HEC-VILE.

Tabela 1: Koordinatat e kurbave të qëndrueshmërisë së prurjeve ditore ne vepren e marrjes në perroin e Panaritit

Nr diteve	Q 50%	Q 25%	Q 75%
0.01	20.200	23.230	17.574
0.10	16.200	18.630	14.094
0.30	13.500	15.525	11.745
0.70	7.800	8.970	6.786
0.90	5.200	5.980	4.524
1.0	3.600	4.140	3.132
10	2.608	3.173	2.034
20	2.384	2.900	1.859
40	2.120	2.579	1.654
60	1.780	2.299	1.474
80	1.520	1.966	1.290
100	1.232	1.630	1.080
120	1.010	1.346	0.863
140	0.779	0.948	0.608
150	0.670	0.815	0.523
170	0.367	0.446	0.286
190	0.349	0.424	0.272
210	0.314	0.382	0.245
230	0.223	0.271	0.174
240	0.205	0.249	0.160
250	0.205	0.249	0.160
260	0.184	0.223	0.143
270	0.142	0.172	0.110
280	0.121	0.148	0.095
290	0.121	0.148	0.095
300	0.121	0.148	0.095
310	0.115	0.148	0.095
320	0.115	0.140	0.090
330	0.115	0.140	0.090
340	0.066	0.132	0.045
355	0.032	0.092	0.025
360	0.032	0.062	0.025
365	0.03	0.062	0.025

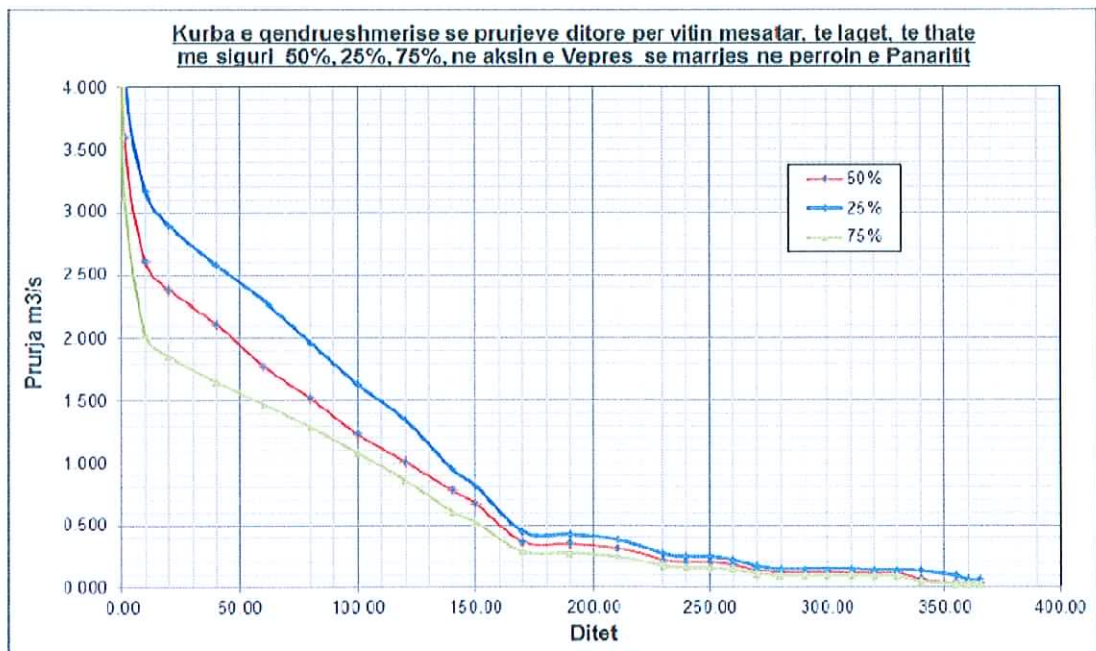

Figura 3: Kurba e qendrueshmerise se prurjeve ditore ne aksin e vepres se marrjes

Si kriter per percaktimin e prurjes llogaritese eshte konsideruar prurja qe sigurohet ne te pakten 100 dite gjate nje viti. Nga ana tjetere eshte llogaritur shkalla e shfrytezimit te rrjedhjes vjetore duke e krahasuar me shkallen e shfrytezimit te kesaj rrjedhjeje ne veprat e ketij lloji nga pervoja Europiane qe lekundet ne kufijte (70-90)% te saj.

Per te percaktuar prurjen llogaritese te HEC-Vile eshte e detyrueshme te percaktohet prurja e nevojshme per nevoja ambientale te sistemit poshte vepres se marrjes.

Ne do te pranojme si prurje ekologjike ne aksin e vepres se marrjes referuar **Ligjit 111/2012 “Per menaxhimin e integruar te burimeve ujore”** i cili shprehet se: Pavarësisht nga sasia e rrjedhjes ekologjike që përcaktohet në planet e menaxhimit të baseneve, ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 355 ditë në vit (Q355), pra $Q_{amb} \geq Q_{355}$.

Ne do te pranojme si prurje ekologjike ne aksin e vepres se marrjes ku $Q_{amb} \geq Q_{355}$ e cila meret direkt nga kurba e qendrueshmerise se prurjeve per vitin mesatar. Per rastin e HEC“VILE” prurja ambientale rezulton $Q_{amb} = Q_{355} = 0.032 m^3/s$.

Duke zbritur prurjen ambientale prej 0.032 m3/sek nga prurja qe realizohet 100 dite te vitit e cila eshte 1.232 m3/sek, rezulton qe prurja llogaritese eshte 1.20 m3/sek.

Perdorimi i analizave tekniko-ekonomike qe konsistojne ne krahasimin e kostove te energjise vjetore te perfituar, perkundrejt kostove shtese per mbi-permasimin e veprave per shkak te pranimit ne vlera te larta te prurjes llogaritese, kane rezultuar ne perfundimin qe, efekti i rritjes se kostos per mbi-permasimin e veprave eshte pak i ndjeshem kundrejt kosos se energjise vjetore te perfituar. Si rezultat kemi pranuar si prurje llogaritese ate qe ne nje vit rrjedh per te pakten 100 dite ne vitin mesatar duke zbritur prurjen ambientale.

Si konkluzion, Prurja llogaritese e pranuar per permasimin dhe llogaritjet e te gjitha veprave te Hidrocentralit Vile eshte pranuar **1.20 m³/sek**.

LIGJ Nr. 111/2012 PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË BURIMEVE UJORE

Neni 39

Përdorimi i burimeve ujore

1. Përdorimi i burimeve ujore natyrore i nënshtrohet kontrollit administrativ nga organet e administrimit dhe menaxhimit të burimeve ujore dhe inspektimit nga inspektorët që mbulojnë fushën e mjedisit.
2. Çdo përdorues i ujit është i detyruar që në rrjedhën natyrore të lejojë rrjedhjen minimale ekologjike, duke mos e përfshirë atë në sasinë e ujit që është i autorizuar të përdorë.
3. Sasia e rrjedhjes minimale ekologjike për çdo trup ujqor natyror përcaktohet sipas planeve të menaxhimit të baseneve dhe akteve të tjera ligjore e nënligjore, duke u bazuar në karakteristikat specifike dhe vlerat natyrore e ekologjike që ka baseni ujqor.
4. Pavarësisht nga sasia e rrjedhjes ekologjike që përcaktohet në planet e menaxhimit të baseneve, ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 355 ditë në vit (Q355).

3. NJË IDENTIFIKIM I NDIKIMEVE TË MUNDSHME NEGATIVE NË MJEDIS TË PROJEKTIT, PËRFSHIRË NDIKIMET NË BIODIVERSITET, UJË, TOKË DHE AJËR

Procesi i parashikimit përbëhet nga një numër fazash, përfshirë vendimin se si të përshkruash ndikimet, mbledhjen e të dhënave lidhur me projektin dhe mjedisin dhe selektimin dhe aplikimin e metodës së parashikimit. Pasiguria mund të shfaqet te secila nga këto faza:

Përshkrimi i ndikimit

Ka një sërë kriteresh për marrjen e vendimit se si të përshkruhet një ndikim. Këto përfshijnë:

- natyrën e ndikimit në vetvete, psh. vendndodhjen dhe shtrirjen, kohën dhe karakteristika të tjera të lidhura me të;
- llojin e standarteve ose kriteret të tjera kundrejt të cilëve do të vlerësohen parashikimet;
- aftësia dhe mundësia e metodave për të bërë lloje të ndryshme parashikimesh (mesatare/amplituda maksimale, afat shkurtra/gjata, afër/larg, etj.).

Vendimi për përshkrimin e ndikimit duke përdorur një masë se sa atë që mund të çojë në një përfundim të ndryshëm rreth ndikimit. Për shembull, përqëndrimi ndotës vjetor mesatar i parashikuar mund të jetë brenda limitit ligjor, por përqëndrimi maksimal mund të jetë i mjaftueshëm për të shkaktuar një dëm të rëndësishëm. Falë kësaj, do të ketë gjithmonë një shkallë pasigurie nese mënyra se si është përshkruar një ndikim, ka ndikuar në vendimin rreth rëndësisë së tij.

Mbledhja e të dhënave

Do të ketë gjithmonë pasiguri në të dhënat që duhen për të bërë parashikimet. Këto mund të jenë të dhëna rreth vetë aktivitetit; për shembull, sa mbetje do të depozitohen në një vendndodhje të propozuar? Cila është përbërja e tyre kimike? Mund të lidhet edhe me mjedisin bazë që ndikohet: sa është popullata lokale e specieve të ndikuara. Cilin proporcion të popullatës kombëtare rajonale përfshin? Çfarë kanalesh bëjnë të mundur shpërhapjen e ndotesve? Cilat janë kushtet lokale të shpërhapjes në ajër, tokë dhe ujë? Sa njerëz jetojnë në vendndodhjen e projektit?

Të dhënat janë subjekt i dy lloj pasigurish:

- Pasaktësia në matje dhe zgjedhjen e mostrave – saktësia e instrumenteve, teknika dhe përdoruesi si dhe frekuenca e matjeve shkalla e modelit të zgjedhur;
- Ndryshueshmëria natyrale dhe e pashmangshme në mjedis – p.sh. kushtet mesatare të motit do të ndryshojnë gjatë një viti dhe ndër vite; nivelet e prurjes së lumit lagështia e tokës ndryshojnë në kohë, po ashtu popullimet dhe riprodhimi i specieve; përbërja e ndryshme gjenetike e individëve në një popullim mikroorganizmash do të rezultojë në një ndryshueshmëri të reagimit të tyre ndaj ndotjes së tokës.

Selektimi dhe aplikimi i metodës së parashikimit

Të gjitha metodat parashikuese, kur përdorin modele shkencore ose gjykime ekspertësh, përfshijnë disa modele të mjedisit: matematike, fizike, eksperimentale ose

konceptuale (verbale/mendore). Pasiguritë ndodhin sepse asnjë nga këto modele nuk mund të parashikojë se çfarë do të ndodhë ne mjedisin e vërtetë. Modeli është vetëm një përafërsi e botës reale dhe përfundimet nuk mund të japin një përshkrim të saktë dhe preciz të asaj që mund të ndodhë.

Punimet që do të realizohen kryesisht gjatë stadi të ndërtimit të objekteve të veprës hidroenergjitike vlerësohet se do të shkaktojnë ndikime të drejtpërdrejtë të moderuar në Mjedisin e zonës (koha e kufizuar e ndikimit), të cilat janë të domosdoshme të vlerësohen në kuadrin e mbrojtjes efektive natyrore dhe të përballohen me marrjen dhe zbatimin e masave të kontrollit parandalues dhe rezultativ.

Gjatë punimeve në terren te veprave te marrjes, baseneve te presionit, ndërtesave te centraleve, kanaleve te shkarkimit dhe punimeve për hapjen e rrugëkalimeve të makinerive, do të kemi zhvendosje të materialeve inerte sipas profilit të punës.

Nevoja për transportin e materialeve të ndryshem ndërtimore do të kërkojë hapje rrugësh të cilat pas përfundimit mund te rehabilitohen thuajse tërësisht. Por nga ky aktivitet nuk krijohen shqetësime për komunitetin sepse zona rurale është larg terrenit të punimeve. Gjatë punës, punonjësit nuk do të kenë shqetësime sepse pjesa me e madhe e punimeve janë nën regjimin e lageshtirës, gjë që eliminon praninë e pluhurave. Për sa u përket makinerive dhe paisjeve do të perdoren në kushte teknike të përshtatshme.

Punimet ndërtuese të veprës hidroenergjitike do të jenë nën mbikqyrjen e specialistëve për zbatimin e rregullave të sigurimit teknik dhe minimizimin e faktoreve me impakt negativ mjedisor. Nuk do të ketë ndikim të terthortë, pasi nuk ka ndikim të grumbulluara kohë më parë, apo të zhvendosur në distance.

Aspektet më të mundshme të ndikimit ne mjedis dhe shendet të projektit gjatë ndërtimit:

Gjatë ndërtimit të veprës aspektet më të mundshme të ndikimit mjedisor janë:

- a) Ndryshimi i strukturës së tokës.
- b) Krijimi i pluhurave nga gërmimi, ndërtimi, qarkullimi i mjeteve dhe transporti i materialeve.
- c) Efekti i zhurmave të makinerive.
- d) Ndryshimi i relievit të sotëm natyror.
- e) Ndotja e tokës dhe e ujrave nga rrjedhjet.
- f) Efekti i erozionit gjate hapjes së rrugëve dhe elementëve të veprës.
- g) Ndikimi nga gazrat dhe mjetet motorike.
- h) Ndikimi në infrastrukturën egzistuese.
- i) Ndikimi në komunitet.
- j) Ndikimi në regjimin dhe përbërjen e faunës.
- k) Ndikimi në regjimin dhe përbërjen e florës.
- l) Ndikime në nivelin e zhurmave.
- m) Ndikime në popullsi.
- n) Ndikime në transport dhe infrastrukturë.

- o) Ndikime në burimet natyrore.
- p) Ndikim në shëndetin e njerzve.
- q) Ndikim në estetikën dhe peisazhin.
- r) Ndikim në trashëgimin kulturore.
- s) Ndikim në zonat e mbrojtura.
- t) Ndikim në sektorët e perbashkët të komunitetit.
- u) Ndikim në ambjentet e brendëshme.
- v) Ndikim në regjimin e mbetjeve.

Ndikimet në mjedis nga aktiviteti në veprën hidroenergjitike klasifikohen:

Sipas kohezgjatjes së aktivitetit.

- 1. Ndikime afat shkurtër.
- 2. Ndikime afatgjata.

Sipas shkallës së ndikimit.

- 1. Ndikime shumë të vogla.
- 2. Ndikime të vogla.
- 3. Ndikime të mëdha.
- 4. Ndikime shumë të mëdha.

Sipas nivelit të mundshëm të kthimit fillestar të gjëndjes së krijuar.

- 1. Gjendje e kthyeshme pa zbatimin e masave të vecanta.
- 2. Gjendje e kthyeshme pas zbatimit të masave të vecanta.
- 3. Gjendje e kthyeshme pjeserisht.
- 4. Gjendje e pakthyeshme.

Sipas drejtimit të veprimit.

- 1. Influcenë pozitive.
- 2. Influcenë negative.

Faktoret mjedisore mbi te cilet ushtrohet ndikimi ne mjedis.

Vleresimi i Ndikimeve Mbi Karakteristikat Abiotike

➤ Vlerësimi i Ndikimeve mbi Mikroklimën

Ndikimet nga clirimi i smokut nga makinerite dhe ndryshimi i temperaturave

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikimet nga clirimi i smokut nga makinerite dhe ndryshimi i temperaturave	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I papërfillshëm
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat-shkurtër
	Rikthimi i gjendjes	I rikthyeshem

Gjatë fazës ndërtimore të projektit parashikohet emetim i smokut nga punimi i makinerive ne zonen e projektit, duke shkaktuar ne kete menyre ndryshime ne temperature si rrjedhoje e levizjes se masave ajrore. Kohëzgjatja e këtij ndikimi do të zgjasë aq sa do të zgjase faza ndertimore e projektit dhe shkactohet për shkak të levizjes dhe funksionimit të makinerive të rënda.

➤ **Vleresimi i Ndikimeve mbi Karakteristikat Tokesore**

Gjatë punimeve per zbatimin e projektit një nga ndikimet e mundshme që mund të ushtrohet në tokë është edhe fenomeni i erozionit.

Ndikimet e ushtruara ne toke nga shkarkimi i ndotesve

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikimet e ushtruara ne toke nga shkarkimi i ndotesve ne te	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I papërfillshëm
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat-shkurter
	Rikthimi i gjendjes	I kthyeshem

Përdorimi i makinerive gjatë fazës ndërtimore mund të shkaktoj ndotjen e tokës nga mbetjet e ndryshme (vajrat e djegur, lende djegese etej) nëse ndodh te kete derdhje aksidentale.

➤ **Ndikimet e Shkaktuara nga Vellimi i Mbetjeve te Prodhuara**

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
-----------------------	-----------------------	----------------------

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

Ndikimet e shkaktuara nga vellimi i mbetjeve te prodhuara	Lloji Vlera e ndikimit Kohezgjatja e ndikimit Rikthimi i gjendjes	Negativ I vogël Afat-shkurtër I kthyeshem
---	--	--

Gjenerimi i mbetjeve inerte gjatë fazës ndërtimore është një nga ndikimet negative më shqetësuese, për shkak se kompania zhvilluese duhet ti menaxhojë ato.

Si masa parandaluese për ndikimet e ushtruara mbi toke janë:

- Ndikimet të cilat mund të shkaktojnë fenomenin e erozionit gjatë fazës ndërtimore të projektit mund të reduktohen duke përcaktuar ndjeshmerinë e tokës të zonës së projektit ndaj këtij fenomeni.
- Ndikimet të cilat mund të shkaktohen gjatë fazës ndërtimore të projektit mund të reduktohen duke përdorur makineri të teknologjive të reja, duke i mirëmbajtur me servise të herë pas herëshme duke shmangur në këtë mënyrë edhe derdhjet e mundshme të vajrave apo të lëndëve djegëse dhe monitorimi i zonës së projektit do të ndihmojë në përcaktimin e gjëndjes së saj.
- Ndikimet mund të reduktohen duke kontrolluar edhe mbetjet e prodhuara gjatë fazës ndërtimore të projektit nëse në atë zonë do të zhvillohet bujqësia, biznesi i vogël apo i madh dhe turizmi nëpërmjet komplekseve të ndryshme..
- Ripërdorimi i nje pjese te mbetjeve nga gërmimet do të shmang grumbullimin e mbetjeve ne sasi shume te medha

➤ Vleresimi i ndikimeve ne ujrat siperfaqesore dhe nentokesore

Vlerësimi i ndikimeve që lindin gjatë ndërtimit dhe operimit të projektit mbi ujrat sipërfaqesore dhe nëntokësore realizohet me vlerësimin e ndryshimeve hidrologjike në zonën e projektit.

Ndikime te shkaktuara nga ndryshimet ne cilesine e ujrave siperfaqesore

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikime te shkaktuara nga ndryshimet ne cilesine e ujrave siperfaqesore	Lloji Vlera e ndikimit Kohezgjatja e ndikimit	Negativ I mesëm Afat-mesem

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

	Rikthimi i gjendjes	Pjeserisht i kthyeshem
--	---------------------	------------------------

Parashikohet që gjatë ndertimit ujrat gjatë rrjedhes do të jenë të turbullta për shkak të punimeve të ndryshme. Cilësia ekologjike e ujrave parashikohet që të vlerësohet si e "mirë" gjate fazës ndertimore dhe parashikohet që nuk do të ndikojë ndjeshëm në popullatat makroverteber.

Ndikimet në ekologjinë ujore

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndërhyrja në rregjimin e perroit	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I Madh
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat-gjate
	Rikthimi i gjendjes	Pjeserisht i kthyeshem

Nga projekti "Hec VILE" parashikohen që të ketë ndikime në hidrologjine e perroit për arsye të ndërhyrjeve në të. Do të ketë crregullime hidrologjike në rrjedhen e poshtme të perroit.

Ndikimet Pozitive Ne Ujrat Nentokesore

Ndikimet ne ujrat nentokesore dhe ne rrjedhen e poshtme te perroit

Nuk do te kemi ndikim ne ujerat nentokesore.

Për të parandaluar apo për të zbutur ndikimet e shkaktuara gjatë ndertimit dhe operimit të veprës mbi ujrat nëntokësore dhe sipërfaqesore mund të propozohet si **mase zbutëse**:

- Hartimi i një plani menaxhimi të mbetjeve të ngurta gjatë fazës ndërtimore të projektit.

Vleresimi i Ndikimeve Mbi Karakteristikat Biotike

Me termin **karakteristike biotike** përcaktojmë ekosistemet e faunes dhe të florës të zonës së projektit, e cila gjate fazes ndertimore mund te ndikohen dhe te priset ekuilibri i ekosistemeve, si rrjedhoje mund të rrezikohen edhe lloje të florës dhe të faunës.

Në pergjithësi, ndikimet e drejtpërdrejta, gjatë fazës ndërtimore të projektit mbi florën dhe faunën klasifikohen në:

1. "Konfiskim" të mjedisit natyror (vendet e depozitimit të lëndëve të para dhe grumbullimi i mbetjeve të ndryshme) ne te cilin do te kryhen punimet mbrojtese.
2. Kryerja e punimeve ne zona teper te ndjeshme te ekosistemit.
3. Mundesia e aksidenteve të ndryshme gjatë fazës ndërtimore të projektit.
4. Largimi i kafsheve nga vendodhja e foleve, për shkak të zhurmave të shkaktuara gjatë lëvizjes të makinave.

➤ **Ndikimet e shkaktuara nga emetimi i gazeve dhe pluhrave mbi floren**

Gjatë fazës ndërtimore për shkak të lëvizjes së makinave dhe funksionimi i makinerive të ndryshme do të ketë emetime të gazeve ndotës dhe pluhurit në atmosferë. Si rrjedhojë pluhuri dhe grimcat do të akumulohen mbi sipërfaqet e gjetheve duke shkaktuar në këtë mënyrë ndikime në proceset fiziologjike të bimëve, frymemarrje dhe fotosintezë.

Ndikimet e shkaktuara nga emetimi i gazeve dhe pluhurave mbi floren

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikimet e shkaktuara nga emetimi i gazeve dhe pluhrave mbi floren	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I vogel
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat mesem
	Rikthimi i gjendjes	I kthyeshem

Si masa zbutese ndaj ndikimeve të shkaktuara gjatë fazës ndërtimore mbi florën, rekomandohen masat e mëposhtme:

- Përdorimi i makinave dhe makinerive të teknologjive më të mira dhe kryerja e serviseve në mënyrë rigoroze.
- Marja e masave gjate levizjes se makinave në mënyrë që të shmangen pluhurat e shkaktuar nga lëvizja e tyre.

➤ **Vleresimi I Ndikimeve Mbi Faunen**

Ndikimet E Shkaktuar Nga Zhurmat, Pluhuri Dhe Nga Levizja E Makinave Mbi Faunen

Në përgjithësi, zhurmat dhe zhvillimi i punimeve të projektit, lëvizja e makinave do të jenë faktorët që do të ndikojnë në llojet e faunës së zonës dhe si përfundim edhe zhvendosjen e tyre në zona të reja.

Ndikimet E Shkaktuar Nga Zhurmat, Pluhuri Dhe Nga Levizja E Makinave Mbi Faunen

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
 		

Ndikimet e shkaktuar nga zhurmat, pluhuri dhe nga levizja e makinave mbi faunen	Lloji Vlera e ndikimit Kohezgjatja e ndikimit Rikthimi i gjendjes	Negativ I Madh Afat gjatë Pjeserisht i kthyeshem
---	--	---

Zvaraniket–Amfibet: Gjatë fazës ndërtimore për shkak të humbjes së habitatit natyror të tyre do tëndodhë zhvendosja në zona të reja të cilat do të jenë të pershtatshme për të përmbushur nevojat ushqyese dhe folezimit të popullateve të zvaranikëve dhe të amfibëve.

Si **masa zbutese** që duhen ndërmarë për të minimizuar sa të jetë e mundur ndikimet e shkaktuara nga faza ndërtimore e projektit përshkruhen si më poshtë:

- Për të reduktuar sa më shumë të jetë e mundur prodhimin e zhurmave, propozohen përdorimi i makinave dhe të makinerive të teknologjisë së fundit, kryerja dhe ruajtja e programit të servisit të tyre. Ulja e shpejtësisë së makinave në menyrë që të shmangët sa më shumë zhurmat dhe pluhurat në akset rrugore.

➤ **Vleresimi i Ndikimeve Ne Peisazhin E Zones Se Projektit**

Vleresimi i ndikimeve te shkaktuara gjate zbatimit te projektit ne peisazhin e zones mund te realizohet ne menyre indirekte duke percaktuar ndryshimet ne parametrat e nivelit te nderhyrjes ne peisazhin e zones, ndjeshmerine optike, shumellojshmeria e peisazhit, niveli i ndjeshmerise dhe te vetise se pershtatjes te peisazhit.

Me termin niveli i nderhyrjes nenkuptojme llojin dhe permasat e ndryshimeve ne mjedisin natyror.

Si ndjeshmeri optike nenkuptojme nivelin e pranueshmerise ose mundesine qe mund te kete peisazhi per te harmonizuar ndikimet e shkaktuara nga projekti.

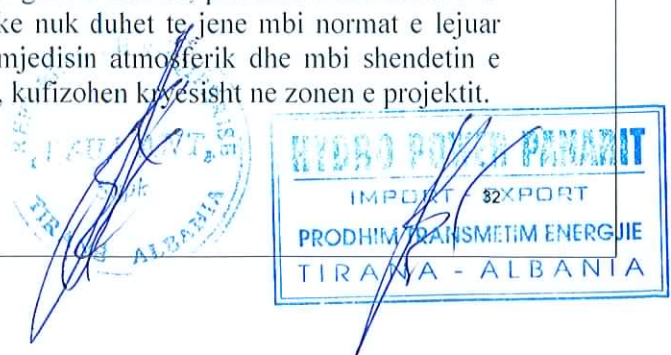
Si shumellojshmeri te peisazhit nenkuptojme ndryshimin e peisazhit dhe llojshmeria e pamjeve vizuale.

Masat parandaluese

Masat parandaluese per te shmangur apo per te minimizuar ndikimet qe do te lindin nga zbatimi i projektit do te perqendrohen ne masat rehabilituese ne menyre qe projekti te bashkejetoje ne nivele sa me te mira me mjedisin natyror.

➤ **Vleresimi i Ndikimeve Ne Mjedisin Atmosferik**

Vleresimi i ndikimeve ne mjedisin atmosferik realizohet duke vleresuar cilesine e ajrit i cili mund te ndikohet nga emetimet e gazeve ndotes, pluhurave dhe ererave te pakendeshme. Nivelet e ndotjes atmosferike nuk duhet te jene mbi normat e lejuar nga legjislacioni shqiptar. Ndikimet mbi mjedisin atmosferik dhe mbi shendetin e njeriut te shkaktuara gjate fazes ndertimore, kufizohen kryesisht ne zonen e projektit.

➤ **Ndikimet Mbi Shendetin E Njeriut**

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikime mbi shendetin e njeriut	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I vogël
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat Mesem
	Rikthimi i gjendjes	I Kthyeshem

➤ **Ndikimet Mbi Shendetin E Njeriut**

Nga levizja e makinave dhe funksionimi i makinerive te ndryshme gjate fazes ndertimore te projektit, do te ndotet atmosfera e zones se projektit nga perqendrimet e gazeve qe emetohen, sic eshte monoksidi i karbonit (CO), oksidet e azotit (NOX), dioksidi i karbonit (CO2) dhe nga prania e grimcave ne atmosfere. Nga oksidet e azotit (NOX), ato te cilat emetohen gjate funksionimit te makinerive te ndryshme jane NO dhe NO2.

Nga levizja e makinave dhe nga funksionimi i makinerive te ndryshme emetohen ne atmosfere grimca te permasave nga PM 2 deri ne 10 pm.

Per te parandaluar keto fenomene ne mjedisin atmosferik propozohen keto masa (Koutsos, 2008):

Lendet djegese: permisimi i cilesise te lendeve djegese, perdorimi i llojeve alternative te lendeve djeges, ndergjegjesimi per perdorimin e alternativave te ndryshme per lendet djegese.

Makinat: Perdorimi i makinave te teknologjive te fundit te cilat jane te bazuara ne teknologjite miqesore ndaj mjedisit duke emetuar sasi me te vogla ndotesish ne atmosfere dhe qe perdorin si lende djegese gaz apo alkol, kontroll dhe servis i rregullt i tyre.

Fluksi i levizjeve: Menaxhim i levizjeve, programim i orareve te levizjes se makinave dhe sinjalizimi i infrastruktures.

➤ **Vleresim Te Ndikimeve Ne Mjedisin Akustik**

Vleresimi i ndikimeve te cilat mund te shkaktojne ndryshime ne nivelet e lejuara te zhurmave mund te realizohet duke vleresuar nivelet e zhurmave te shkaktuara gjate fazes ndertimore duke e krahasuar me nivelet e zhurmave para fazes ndertimore.

Ligjislacioni European ka percaktuar nivelet e lejuara te zhurmave qe prodhohen gjate ndertimit te veprave teknike nga levizja apo funksionimi i makinerive te ndryshme (Direktiva e EK 79/113/EK/19.12.78, 81/1051/EK/30.12.81, 84/532/EK/19.11.84 e cila percakton nivelet e lejuara te shkarkimeve akustike nga makinerite ne nje kantier ndertimi)

Duke u referuar referencave te ndryshme, zhurmat jane ne nivele me te larta gjate fazes ndertimore dhe jane te ndjeshme ne zonen e projektit.

➤ **Ndikime Nga Rritja E Ndotjes Akustike Te Shkaktuara Nga Dridhjet Dhe Germimet**

Pershkrimi i ndikimit	Kriteret e Vleresimit	Vleresimi i ndikimit
Ndikime nga rritja e ndotjes akustike	Lloji	Negativ
	Vlera e ndikimit	I vogël
	Kohezgjatja e ndikimit	Afat Shkurter
	Rikthimi i gjendjes	I Kthyeshem

Si masa zbutese te ndikimeve ne mjedisin akustik te zones se projektit gjate fazes ndertimore parashikohen te jene:

- Perdorimi i modeleve te reja te makinave dhe te makinerive te cilat jane te pajisura me certifikate te BE per zhurmat, do te ndikojne ne uljen e nivelit te tyre.
- Ndalimi i punimeve apo te levizjeve te makinave gjate oreve te pushimit per banoret e zones. Rruajtja e niveleve te xhurmeve te cilat percaktohen nga legjislacioni.
- Hartim dhe zbatim te nje plan-zbatimi te punimeve, i cili percakton sakte intervalin kohor te zbatimit te punimeve te cilat shkaktojne zhurme.

Ndikime te Tjera ne Mjedis:

Ndikimi i linjes se transmetimit te energjise elektrike

Transmetimi i energjise elektrike nga hidrocentrali Vila, Panarit ne Sistemin energjitik do te behet me linje ajrore 35 kv deri ne impiantin shperndares 35 kV te Hec Treska 4, duke qene se HC Treska i lidhur me pare me Sistemin ne nenstacionin 35 kV Mollas, Erseke, me linje 35 kV, ACSR70.

Ne percaktimin e traktit te linjes jane marre ne konsiderate:

- Traseja e linjave te transmetimit te jete e qendrueshme nga pikpamja gjeologjike; shmangja e zonave me rreshqitje qe mund te ndikojne ne daljen nga puna te linjes dhe rrjedhimisht te hidrocentralit
- Marrja ne konsiderate e klimes se zones ne percaktimin e parametrave konstruktive vecanerisht te shtyllave.
- Pozicionimi i aksit te linjave ne terren larg zonave te banuara, banesave apo qendrave social-kulturore, per shmangjen e aksidenteve dhe minimizimin e efekteve te fushave elektrike ne banoret e zones.
- Evitimi i kalimit te traktit te linjave ne toka te punuara dhe pyje.
- Lehtesine ne ndertimin e linjave dhe ne mirembajtjen e saj duke shfrytëzuar rrjetin ekzistues rrugor;

Ndikimet :

- Pas ndertimit te bazamentit dhe shtylles, te tensionit te larte, siperfaqja e prekur nga punimet do te rehabilitohet duke u kethyer ne gjendjen fillestare.
- Aktiviteti i transportimit te materialit shoqerohet me prodhim zhurme, per shkak te punes se makinerive .Ky ndikim ka karakter te perkohshem ne dite dhe muaj gjate kohes se punes.
- Ndikim tjetër i mundshëm do te jete prodhimi i pluhurit nga aktiviteti i germimit, te bazamenteve, dhe gazeve te krijuara nga mjetet motorike. Sasia e pluhurit te krijuar dhe gazeve te ciluara do te jete ne sasi dhe kohe te limituar.
- Remonti dhe sherbimi ndaj difekteve te mundshme ne nenstacionin elektrik mund te shoqerohet me ndonje prodhim mbetjesh te ndryshme .
- Transformoret me vaj dhe pajisjet e tjera elektromekanike jane prodhime te standartit europian. Nga pikepamja e mbrojtjes se mjedisit jane konstruktuar si paisje te sigurta.
- Projekti i linjes elektrike ,i krahasuar me normat e perdorura ne vendet e BE-se dhe rekomandimet e OBSH-se eshte parashikuar me vlera te fushes elektromagnetike shume poshte kufijve te rekomanduara.Ndikimi i faktorit elektromagnetik mund te jete vetem ndaj personelit te punes qe eshte i ekspozuar.
- Fusha elektrike e gjeneruar varet kryesisht nga tensioni i linjes. Varet gjithashtu nga lartesia e percjellsave nga toka dhe zvogelohet me rritjen e lartesisë. Keshtu zonat qe duhen mbrojtur me shume jane ato ku lartesia e percjellsave nga toka eshte minimale dhe nivelet e fushes te larta.
- Efekti i veprimit te ketyre ngarkesave eshte ne funksion te moshes se njeriut, pandaj rekomandohen qe te punesohen personel i maturuar biologjikisht te te cilet efekti i fushes elektromagnetike eshte minimal dhe jo me shtangesime bioelektrike.
- Impakti ne mjedisin human nga rrezatimet

Impakti nga ndertimi : gjate procesit te punes se ndertimit ne terren nuk do te ndikohet nga rrezatimi i fushes elektromagnetike

Impakti nga operimi dhe mirembajtja : gjate operimit dhe mirembajtjes ndikimi mbi mjedisin human do te merret ne konsiderate.

Ne lidhje me rrezatimin jonizues te linjave elektrike, intesiteti i fushes elektrike ne nje lartesi 1.8 m nga siperfaqja e tokes,nuk e kalon 5 kV/m dhe me 1kV/m jashte zones buferike te sigurise, matje te tjera te detajuara dhe perlllogaritje te sakta do te jene te nevojshme te realizohen per te mbrojtur mjedisin social dhe natyral.

Ndikimi ne mjedis nga hapja e rrugeve te reja ndihmese :

Pergjate tubacionit te turbinave do te ndertohet edhe rruga e cila do te sherbeje gjate ndertimit dhe gjate operimit te Hec-it.

- Mund te shkaktohet erozion gjate fazes se punimeve ,per te shmangur kete rrezik duhet nje kontroll i vazhdueshem i punimeve .
- Ti kushtohet vemendje evitimit te ndotjes se ujerave nentokesore nga ndotesit e prodhuar kryesisht nga automjetet gjate punimeve

- Gjate sistemimit te rruges do te kete krijim te pluhurave , te cilat mund te shmangen me ane te lagies se vazhdushme te siperfaqes.
- Zhurma mund te shkaktoje shqetesime per banoret e fshatit me te afert por vetem gjate punimeve te pjeses se rruges me afer fshatit.
- Zona ku do te kaloje rruga eshte zone e zhveshur nga bimesia , pra nuk do te kemi prerje te bimeve gjate punimeve.
- Persa i perket volumeve te germimeve nga hapja e rrugeve ndihmese , ato jane paraqitur tek pjesa e menaxhimit te mbetjeve inerte te pershkruar ne kapitujt me siper.

Ndikimi në popullsi.

Vepra hidroenergjitike e propozuar nuk do të sjellë asnjë ndryshim në vendosjen, shpërnguljen e popullsisë. Raporti i projektit si plan vendosje me komunitetin bën që vepra të mos influencojë në demografinë komunitare. Por si rezultat i shtimit të punësimit në këtë projekt, komuniteti do të përfitoj të ardhura financiare, gjë që do të ndikojë në mirëqënien e tij. Nga ana tjetër projekti do të ndikojë pozitivisht në furnizimin me energji të popullatës.

Ndikime në qarkullim dhe infrastrukturë.

Praktikisht projekti nuk do të shkaktojë ndryshime në mënyrën e sotme të qarkullimit të njerëzve dhe të mjeteve. Projekti gjithashtu nuk do të ndikojë në shtimin e rreziqeve në qarkullim. Ndikim në qarkullim do të jetë vetëm shtimi i fluksit të makinave gjatë ndërtimit, por kjo do të influencojë në mirëmbajtjen e rrugës ekzistuese dhe strukturimin e disa segmenteve rrugore.

Ndikime në sistemin energjistik.

Në sistemin energjistik lokal dhe atë kombëtar ndikimi i këtij projekti do të shoqërohet me impakt mjedisor pozitiv. Kjo pasi do të shtohet në mënyrë të konsiderueshme sasia e energjisë së prodhuar duke përmiresuar furnizimin me energji elektrike të fshatrave te kesaj zone.

Ndikimi në trashëgimine kulturore.

Fakti që në segmentin e ndërtimit të këtij projekti nuk ka ndonje objekt të trashëgimisë kulturore, arkeologjike, impakti negativ i këtij projekti në këtë drejtim nuk egziston.

Ndikimi në rregjimin e mbetjeve.

Gjate aktivitetit do te mbahen parasysh kerkesat e ligjit :

Ligj nr. 156 datë 10.10 2013 Per disa ndryshime ne ligjin nr.10 463, datë 22.9.2011 “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve” dhe VKM :

VKM nr. 575 date 24.06.2015 “Per miratimin e kerkesave per menaxhimin e mbetjeve inerte”

Ne veprimtarine shfrytëzuese te vepres hidroenergjitike do te kete mbetje te ngurta qe rezultojne nga konsumi i personelit ne vendin e punes. Keto mbetje jane te pa perfillshme dhe nuk krijojne asnje problem mjedisor. Por personeli i punes duhet te tregoje kujdes ne hedhjen e tyre, per te mos prishur estetiken e mjedisit perreth h/centralit. Gjithashtu do te kete mbetje dhe rrjedhje vajrash lubrifikimi te cilat duhen trajtuar me kujdes per te mos u derdhur ne rrjedhen e perroit, por te grumbullohen ne dekantor dhe te largohen ne vende te pa filtrueshme.

NDIKIMET POZITIVE

- Efekti kryesor pozitiv do te jete prodhimi i energjise elektrike se rinovueshme, si energji e paster pa ndotje ne mjedis.
- Ne fazen e ndertimit te veprave do te kete hapje te vendeve te reja te punes.
- Ndertimi i hidrocentralit do te permiresoje ndjeshem kushtet e jeteses se banoreve te zones.
- Ngritja e kantierit te ndertimit do te shoqerohet me hapjen dhe zhvillimin e aktiviteteve sociale dhe ndihmese.
- Permiresim te treguesve sasior dhe cilesore te furnizimit te zones dhe te vendit me energji elektrike.
- Pritet te kete permiresim te sistemit te sherbimeve dhe potencialeve rekreative te zones.
- Largimi mbetjeve te ngurta nga perroi do te permirsoje cilesine e ujit.
- Zona do te mbetet me po ato funksione per te cilat eshte e destinuar dhe nuk do te kemi ndryshim te ketij destinacioni.

Ne çdo kohe do plotesohen nevojat e komunitetit per vaditje dhe cdo aktivitet qe kerkon perdorimin e ujit.

Zbatimi i projektit nuk do te ndikojte negativisht ne ujrat siperfaqesore, pasi nuk do te krijohen basene te medha per rregullimin e regjimit te prurjeve dhe lumi qe krijohet nga ky burim nuk do te thahet dhe te krijojte probleme me shtratin e tij.

4. PËRSHKRIM PËR SHKARKIMET E MUNDSHME NË MJEDIS, TË TILLA SI: UJËRA TË NDOTURA GAZE DHE PLUHUR, ZHURMË, VIBRIME, SI DHE PËR PRODHIMIN E MBETJEVE.

Ndotje më të rëndësishme që mund të shkaktohen paraqiten ne tabelën e mëposhtme.

Lloji i ndotësit	Burimi i prodhimit	Ndikimi në ambientin natyror dhe antropogjenez
Pluhuri	Punimet e gërmimit, transporti i materialeve, përgatitja e betonit, lëvizjet e mjeteve.	Trupëzat mikroskopikë ndikojnë në frymëmarrje, shkaktojnë sëmundje të rrugëve të frymëmarrjes dhe në mushkri. Gjithashtu shkaktojnë ndikim negative edhe në shikim. Ndikimet e pluhurave në përgjithësi varen si nga madhësia e tyre (sa më të vogla të jenë aq më të rrezikshme janë), por edhe nga përbërja e tyre kimike. Pluhuri me madhësinë e trupzave më të vogël se $5 \times 10^{-6} \mu$ shkakton dëmtim të aparatit frymëmarrjes.
Lëngje/tretës mjetesh	Proçeset e mirëmbajtjes së mjeteve	Toksike për organizmat ujore.
Bojrat	Proçesi i lyerjes ose pastrami i paisjeve të bojës.	Përqëndrime të mëdha shkaktojnë rritje të COD shtim të PH, gjë që shkakton toksifikimin e organizmave ujore.
Nënprodukte nafte	Proçedurat e furnizimit të mjeteve me karburant.	Toksik për organizmat ujore dhe nëntokësore.
Mbeturina të ngurta	Rregullim fillestar i sipërfaqes së truallit, punimet e ndërtimit, etj.	Një grumbullim i pa kontrolluar i këtyre mbeturinave ka mundësi të shkaktojë ndotje të konsiderueshme të ujit me llumra.
Zhurma	Punimet e gërmimit, lëvizja e mjeteve, punimet e ndërtimit.	Ndikon keq në sistemin e dëgjimit tek njeriu si dhe shëndetin psikologjik dhe trupor të tij.

Tabela 2: Ndotjet me te rendesishme te shkaktuara nga projekti

5. INFORMACION PËR KOHËZGJATJEN E MUNDSHME TË NDIKIMEVE NEGATIVE TË IDENTIFIKUARA.

Duke pasur parasysh gjendjen aktuale e projektit teknik, shfrytezimin e kemi konceptuar ne dy faza:

Faza e pare.

Pergatitjen e raportit te fizibilitetit, dhe marrjen e koncensionit per shfrytezimin e rezervave ujore per HEC VILE

Faza e dyte.

Ndertimi i vepres hidroenegjitike, shfrytezimin e tij dhe prodhimin e energjise elektrike.

Bazuar ne kerkesen e vete subjektit, rezervave te shfrytezueshme, kapacitetit prodhues te HEC-it, prodhimi vjetor ne objekt eshte parashikuar Etotale= 7,893,972.20 Kwh.

Kohezgjatja e ndikimeve kryesore perkon me kohezgjatjen e ndertimit te veprave
Kohëzgjatja e ndërtimit të veprës do të jetë 30 muaj nga data e marrje së lejes së ndërtimit.

Sipërfaqja që do të preket do të rehabilitohet paralel me kohën dhe fazën e ndërtimit.

Grafiku i Punimeve - Eshte vendosur bashkengjitur ketij raporti.

6. TË DHËNA PËR SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPËSINORE TË NDIKIMIT NEGATIV NË MJEDIS QË NËNKUPTON DISTANCËN FIZIKE NGA VENDNDODHJA E PROJEKTIT DHE VLERAT E NDIKUARA QË PËRFSHIHEN NË TË.

Shtrirja hapësinore e ndikimit negativ ne mjedis ka relativisht nje rreze te ulet nga vendi ku do te ndertohet hidrocentrali. Ndikimet kryesore ne hapësirën ku do te ndertohet ndahet ne dy sipërfaqe, bazuar dhe ne llojin e ndikimit:

➤ *Hapësira ku do te ndertohet vepra, ndikimet negative.*

Ndikimi negativ ne kete sipërfaqe do te jete kryesisht ne germime dherash per hapjen e themeleve te veprave. Rreth 40% qe do te dalin nga germimet do te rifuten ne pune pasi do te sherbejne si material mbushes per kanalet dhe pjeset anesore te mureve te veprave, ndersa pjesa tjeter do te hidhet brenda hapësirës ndertuese te vepres ne vende pa interes publik dhe ne gropa te cila kane nevojë per mbushje gje e cila do te konsultohet edhe me pushtetin lokal te zones. Prerje pemesh dhe zenie te sipërfaqes se gjelbert mund te mos kemi pasi te gjitha veprat shtrihen ne zone qe karakterizohet nga zone zallishte me pak hapësira te gjelberta.

➤ *Hapësira jashte sipërfaqes ku do te ndertohet vepra, qe do kete ndikime negative.*

Jashte sipërfaqes se ndertimit te vepres, ndikime negative do te kemi vetem ne zhurmat, ngritja e pluhurit dhe vibrimet te cilat i permendem dhe me siper per marrjen e masave te tyre. Ndikimi i tyre do te jete brenda normave te lejuar dhe oraret e punimeve do te zgjidhen ne menyre te tille qe te mos kete shqetesime per banoret e zones.

Zonat e banuar (fshatrat) nga vendtimi i vepres kane nje largesi te konsiderueshme keshtu qe zhurmat, vibrimet dhe pluhuri do te jene ne masa te paperfillshme.

Zbatimi i projektit per ndertimin e HEC-it VILE do te kerkoje shfrytezimin e burimeve natyrore e per rrjedhoje operacionet qe do te kryhen ne fazen e ndertimit te tij do te kene ndikime ne mjedisin prites. Analiza e kryer ne kete raport ne lidhje me ndikimet e mundshme ne mjedis te projektit tregon se ato jane te kufizuara dhe pa pasoja te rëndesishme dhe te pakthyeshme. Po keshtu edhe kohezgjatja e ndikimeve qe mund te konsiderohen te rëndesishme eshte e limituar.

Vlen te ritheksohet se projektet e prodhimit te energjise me ane te HEC-it, te cilet perdorin burime te rinovueshme, jane ne listen e rekomandimeve dhe prioriteteve te politikave mjedisore sot ne rrafshin global pasi energjia e prodhuar ne kete menyre quhet ndryshe energji e paster. Nga analiza del se bilanci i ndikimeve negative te veprimtarise dhe atyre pozitive eshte ne favor te ketyre te fundit. Ndertimi dhe venia ne shfrytezim e ketyre hidrocentraleve do te ndihmonte ne nje mase te

konsiderueshme zgjidhjen e problemit te furnizimit me energji elektrike ne zone duke siguruar prodhimin e energjise se paster nga burime te rinovueshme.

7. MUNDËSITË E REHABILITIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR DHE MUNDËSINË E KTHIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR TË SIPËRFAQES NË GJENDJEN E MËPARSHME, PËRFSHI EDHE KTHIMIN E TOKËS BUJQËSORE (NË RAST SE PËRDORIMI EKZISTUES ËSHTË I TILLË) DHE KOSTOT FINANCIARE TË PËRAFËRTA PËR REHABILITIMIN.

Gjate kryerjes se operacioneve te ndertimit do te kete krijim te mbetjeve inerte (dhera, masa shkembore) si rezultat i punimeve te ndryshme.

Keto klasifikohen si mbetje ndertimore nese lind nevoja e depozitimit apo zhvendosje nga zona ne nje siperfaqe tjeter. Shoqeria qe do te zbateje projektin duhet te planifikoje qarte menyren e administrimit te inerteve per te menjanuar mundesine e depozitimit te tyre pergjate brigjeve te perroit. Nje pjese do te perdoret per mbushjen e kanaleve por sasia e sakte e tyre do te mund te llogaritet vetem pasi te perfundoje projekti i zbatimit dhe te behen te njohura volumet perfundimtare te punimeve. Pjesa qe mbetet do te depozitohet ne vende te vecanta per te cilen investitori do te bjere dakort me organet e pushtetit vendor. Kompania do te marre te gjitha masat per depozitim e tyre ne vende te posacem, te cilat ne perfundim do te rehabilitohet nga pikepamja mjedisore se bashku me siperfaqet e tjera qe do te mbushen. Megjithate paraprakisht kemi percaktuar ne harte gjashte vende te mundshem per depozitim e ketyre mbetjeve (harta e vendosjes se tyre eshte bashkengjitur ketij raporti ne format A3).

Nga nje llogaritje paraprake kemi keto volume germimesh:

Volumet e germimeve per Hec VILE	
	Volumi (Njesia m ³)
Vepra e Marrjes + Dekantues +Basen Presioni	3125
Tubacion Turbinash	80700
Godina e Centralit	648
Totali m³	84473

Tabela 3: Volumet e germimeve per Hec-in VILE

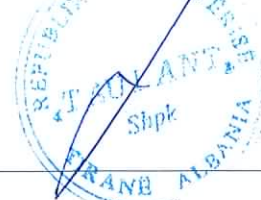
Volumi total i germimeve eshte 84473 m³. Nga keto dhera 60% e tyre do te shperndahen ne siperfaqe depozitimi me lartesi deri ne 3.5 m ndersa 40% e tyre do te perdoren per mbushje. Dherat do hidhen ne nje distance mbi 100-200 m larg shtratit te lumit si detyrim i ligjit 111/2012.

Nga llogaritjet del qe: $V_{tot} \times 40\% = 33789 \text{ m}^3$

Ndersa: $84473 \text{ m}^3 - 33789 \text{ m}^3 = 50684 \text{ m}^3$ do te hidhen ne 6 pozicione te ndryshme me siperfaqe perkatesisht :

$S1=22285 \text{ m}^2$, $S2=2142 \text{ m}^2$, $S3=2428 \text{ m}^2$, $S4=2571 \text{ m}^2$, $S5=2000 \text{ m}^2$, $S6=2767 \text{ m}^2$,

Me poshte po japim tabelen e siperfaqeve dhe volumeve qe do te zene inertet e shperndara, ku pozicioni i tyre eshte teper i favorshem si nga ana e mjedisit te cilat

jane zgjedhur te hidhen mbi tarraca te zhveshura nga bimesia dhe pa interes publik por edhe nga ana ekonomike sepse keto tarraca ndodhen afer veprave te HEC-it.

Tabela e volumeve dhe siperfaqeve te depozitimit te inerteve per Hec-in VILE				
		Sip(m ²)	Lartesi mes (m)	Volumi (m ³)
HEC "VILE"	sip 1	2285	3.5	8000
	sip 2	2142	3.5	7500
	Sip 3	2428	3.5	8500
	Sip 4	2571	3.5	9000
	Sip 5	2000	3.5	7000
	Sip 6	2767	3.5	9684
Totali		14193	3.5	50684 m ³

Tabela 4: Tabela e volumeve dhe siperfaqeve te depozitimit te inerteve per Hec-in Vile

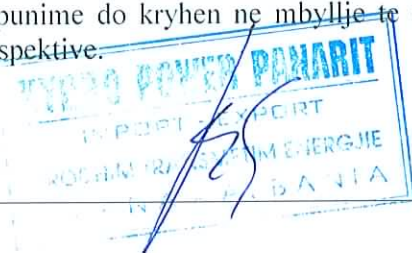
Projekti parashikon sistemimin e inerteve duke i ndare ne siperfaqe dhe volume te tilla duke respektuar ligjin 111/2012” Per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore”.

Mbas ngjeshjes, nivelimit siperfaqja e sheshit te krijuar nga germimet do te shkriferohet dhe do te mbillet me fare bari autoktone te zones. Kjo bimesi duke qene me sistem rrenjore xhufkore do te luaj rolin e stabilizuesit biologjik te mases se dheut ne fazen e pare te riaftesimit te tokes dhe fillimin e zhvillimit te proceseve fillestare te formimit te struktures se tokes dhe raportet ajer-ujje te agregateve toksore dhe poreve.

➤ **Ne vijim po prezantojme masat rehabilituese per Hec-in :**

- Punimet e sistemimit te dheut qe do grumbullohet nga germimi ne Hec-in

Dherat qe do te gjenerohen nga germimet e ndryshme do te sistemohen ne nje vend te caktuar per tu perdorur nje pjese per rehabilitimin e shesheve te germuara. Kjo mase dherash te germuar do te ngjeshet dhe do te mbillet me shkurre dhe bimesi vendase ne menyre qe fenomeni erodues nga shirat dhe ujerat te parandalohet, po ashtu bimesia qe duhet te mbillet duhet te jete autoktone per te mos thyer pejsazhin karakteristik te zones. Keto punime do kryhen ne mbyllje te cdo procesi operacional sipas planit te punimeve respektive.

- Sistemimi i inerteve nga germimet ne sheshin e ndertimit te Hec-it

Subjekti do te sistemoje dherat me permasa te ndryshme me qellim shtratimin strukturor mbi sheshet e ndertimit qe do te mbeten bosh dhe mbi keto do te hidhet dhe.

- Hedhja e dherave ne sheshet e ndertimit te mbetura bosh.

Dheu i grumbulluar gjate hapjes se shesheve te ndertimit do te sistemohet ne ato pjese te sheshit qe nuk prishin pune gjate ndertimit te veprave te Hec -it dhe ne rastin konkret kanali i derivacionit do te mbulohet ne te gjithë gjatesine e tij pasi do te jete i mbuluar. Kjo me qellim qe shpatet e formuara nga germimet te risistemohen gje e cila ndihmon edhe kanalin ne jetegjatesine e tij, ne temperaturen e ujit brenda ne kanal, si dhe keto sipërfaqe te cilat do te risistemohen do te mbillen me bimesi vendase cka ne perfundim te tij nuk do te kete ndikim ne impaktin vizual. Ne rrekte e vogla do te krijohen struktura drenazhuese me gure te vegjel per te minimizuar fluksin e levizjes se dherave ne drejtim te shtratit te lumit duke ulur shpejtesine e rrjedhes.

- Punimet e maturimit te shtratit te dheut.

Para se te realizohet procesi i mbjelljes se terrenit te krijuar me bimesi vendase duhet qe dheu i hedhur te maturohet ne menyre qe te ofroje kushte te pershtatshme per mbjelljen e fidaneve. Fidanet duhet te mbillen ne presence te specialistit pyjor dhe atij te Agjencise Rajonale Mjedisore (ARM) ne menyre qe te respektohen distancat dhe varietetet e fidaneve qe do mbillen sic jane ato vendase si pisha .

- Mbjellja e fidaneve

Ky proces do te behet mbas nje periudhe e cila rezulton me krijimin e kushteve te pershtatshme per mbjelljen e fidaneve. Kjo behet mbasi te kete perfunduar levizja e dherave nga germimet, mbyllja e fazes ndertimore per objektin dhe risistemimi i dherave perfundimtare duke krijuar mundesine e stabilizimit te dherave dhe mbjelljen e fidaneve perpara periudhes se shirave te pare. Mbjellja e fidaneve rekomandohet ne fund te vjeshtes ose ne dimer ne kohen e pyllezimeve. Rekomandohet te mbillen **fidane autoktone te zones.**

Siperfaqja e shesheve te depozitimit qe do te rehabilitohen dhe do te mbillen do te jete $S1+S2+S3 +S4+S5=$ afersisht 14193 m^2 , ku sipas skemes se pyllezimit (te pishes) 2×2 kemi : $14193 \text{ m}^2 / 4 = 3548$ fidane. Siperfaqja e tubacioneve te turbinave qe do te rehabilitohet do te jete 2836 m^2 , gjate kesaj sipërfaqeje nuk do te perdoret skema e pyllezimit 2×2 por do te vendosim bime cdo 6 m^2 dhe kemi : $2836/6=470$ fidane , pra ne total afersisht 4018 fidane, po marrim 4000 fidane. Procesi per sistemimin e tarracave dhe mbjelljen e pemeve do te filloje mbas perfundimit te ndertimit te vepres dhe do te zgjasi 1 vit.

Preventivi i rigjenerimit te mjedisit:

Hapje gropash	4000 copë x 200 lekë/copë	800000 lekë
Blerje fidanash, transport etj.	4000 copë x 200 lekë/copë	800000 lekë
Mbjellje, plehërim	4000 copë x 100 lekë/copë	400000 lekë
Totali i preventivit		2000000lekë

8. MASAT E MUNDSHME PËR SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NË MJEDIS.

Qëllimi kryesor i VNM është të identifikojë mënyrat se si projekti i propozuar mund të ndryshohet, transformohen për të zbutur efektet e tyre në mjedis. Në mënyrë të thjeshte, zbutja e ndikimeve të mjedisit është konsideruar të përfshijë ndonjë veti të një projekti të propozuar, i cili shmang, zvogëlon ose riparon efektin e saj negativ mbi mjedisin apo siguron përfitime mjedisore. Masat zbutëse përfshijnë aspektet fizike të projektit apo mënyrat sipas të cilave ai është ndërtuar apo operon. Ato gjithashtu mund të përfshijnë apo përjashtojnë veti të projektit, për shembull, komponentë të projektit që mund të shmangen për të reduktuar ndikimin e tij apo karakteristikat shtesë që janë shtuar për të rritur përfitimet mjedisore.

Ekipi i VNM ka patur një rol jetik në këtë proces. Detyra e tyre ishte identifikimi, kur një projekt mund të ketë ndikime të rëndësishme mbi mjedisin dhe ka bashkepunuar me zhvilluesin për të identifikuar mënyrat nëpërmjet të cilave ato mund të reduktohen. Ky ka qenë një proces i përsëritur dhe ka nisur që në fazën e hershme të hartimit të projektit.

Zakonisht nuk është e mundur të zbutet çdo ndikim i një projekti, por puna e ekipit të VNM është që të punojë me zhvilluesin e projektit për të vendosur se çfarë është e mundur dhe e përballueshme në kontekstin e zhvillimit të propozuar.

Hierarkia e masave zbutëse

‘Hierarkia e zbutjes’ është e dobishme në identifikimin e rregullit sipas të cilit duhet të konsiderohen masat. Hierarkia bazohet në parimin se është më mirë të parandalohet gjenerimi i ndikimit në burim, se sa të përpiqemi t’i përgjigjemi efekteve të tij pasi ndikimi ka ndodhur:

- Përqaqja e preferuar e zbutjes është të hartosh një projekt duke shmangur tiparin që të drejton tek ndikimi.
- Nëse ndikimi nuk mund të shmanget, hapi tjetër është ta minimizosh atë, p.sh.ta reduktosh atë që të bëhet sa më i vogël të mundet zvogëlimi në vend.
- Sapo ndikimi të jetë reduktuar sa më shumë të jetë e mundur në burim, reduktime të tjera mund të arrihet nga zvogëlimi tek receptori.
- Nëse efektet e padëshiruar mbeten akoma, opsioni tjetër është të konsiderohet nëse ka mënyra të riparimit të dëmit pasi ai ka ndodhur.
- Nëse ndikimi nuk mund të riparohet, duhet të konsiderohet opsioni i kompensimit për të duke zëvendësuar çfarë ka humbur. Ky kompensim mund të jetë në natyrë (p.sh. duke siguruar një burim të ngjashëm me atë që ka humbur) ose duke siguruar një përfitim tjetër mjedisor.

Hierarkia e zbatuar e masave zbutëse është përmbledhur më poshtë:

Hierarkia e masave zbutëse

Shmang në burim
Minimizimi duke e zvogëluar në vend
Minimizimi duke e zvogëluar tek receptori
Riparimi i dëmit
Kompensimi në natyrë
Kompensime të tjera dhe nxitje

Një listë kontrolli e tipeve të masave për të zbutur ndikimet, që është përdorur jepet më poshtë.

Lista e Kontrollit të Opsioneve Zbutëse

Modifikime të planit të zonës ose strukturave të projektit
Peisazhi brenda dhe jashtë zonës (punimet e tokës dhe mbjellja)
Procese operimi ose lëndësh të para alternative
Materiale dhe burime alternative të energjisë
Masa për kursimin e energjisë dhe burimeve
Shkallë të reduktuar të aktivitetit, masë më të vogël
Metoda për të reduktuar zhurmën, vibrimin, ndriçimin, rrezatimin çlirimin e energjisë në
rim
Barriera dhe ekrane për të fshehur projektin ose për të zvogëluar zhurmën
Masa të marra tek receptori për të reduktuar ekspozimin ndaj ndikimeve p.sh. të
rrikohshme ose të përhershme, rivendosje, izolim të zhurmës
Modifikime të metodave dhe praktikave të punës, p.sh. metoda alternative ndërtimi
Procedura të emergjencave dhe planeve për në rast aksidentesh, rrjedhjes etj.
Kufizime të orëve të punës
Kufizime të aksesit dhe kontrolli i rrugëve
Sigurimi i kompensimit (në mall ose financiar), zëvendësimi i habitateve, i burimeve të
mbura, sigurimi i përfitimeve të tjera për komunitetin, përmirësime të pronave
Kërkime në ruajtjen e trashëgimise kulturore
Sistemet e menaxhimit mjedisor
Trajnimi i stafit
Monitorimi dhe auditimi
Informimi i komunitetit
Plus
Alternativat Strategjike
Alternativat që lidhen me vend ndodhjen
Skenari pasiv “mos bëj asgjë” apo “pa zhvillim”

- TRAJTIMI I RREZIQEVE DHE “NGJARJEVE TË PAZAKONSHME” TË TJERA NË VNM

Vlerësimi i rrezikut ka adresuar tri pyetje themelore:

1. Çfarë mund të shkojë keq?
2. Sa shpesh mund të ndodhe?
3. Cilat janë pasojat për njerëzit dhe mjedisin?

Një numër aktiviteteve esenciale janë të përfshirë në vlerësimin e rrezikut. Këto ndahen në pesë hapa kryesorë:

- Identifikimi i rrezikut;
- Analiza e rrezikut;
- Analiza e pasojave;
- Përcaktimi i rrezikut;

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

- Vlerësimi dhe Masat Zbutëse.

Lloji i Ndikimit	Masat per zbutjen e ndikimit	Komente mbi efektshmerine e masave
Gjenerimi masave te dherave si pasoje e punimeve te ndryshme inxhinierike	<p>Piketim i sakte i siperfaqes ku do te punohet .</p> <p>Perdorimi maksimal i rrugeve ekzistuese</p> <p>Sistemimi i dherave per perdorim ne rehabilitimet e mundshme.</p> <p>Per kryerjen e ketyre operacioneve do te bashkepunohet me organet e pushtetit vendor.</p>	<p>Ndikimi mbahet brenda kufijve te tij natyrale.</p> <p>Minimizohet efekti negative i gjenerimit te mbetjeve inerte.</p>
Emetim zhurmash, gazesh, aromash, vibracioni dhe pluhuri	<p>Kontrolli periodik i makinerive per te siguruar emetim brenda normave te lejuara si per gazet ashtu edhe per zhurmat.</p> <p>Planifikimi paraprak i punes dhe realizimi ne kohe sa me te shkurter.</p> <p>Transporti i mbetjeve dhe lendeve te para per ndertim me kamione te mbuluar.</p> <p>Lagia e herepashershme me uje (vecanerisht ne kohe te thate) e siperfaqeve te punes.</p>	<p>Mbajtja e cilesise se ajrit brenda kufijve normale.</p> <p>Ulet koha e zgjatjes se ndikimit.</p>

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

<p>Shqetesim dhe ngjeshje e pjesshme e shtreses se tokes nga pershtatja e vendparkimeve dhe vendmagazinimev e dhe nga levizja e automjeteve te transportit</p>	<p>Levizja dhe parkimi i makinerive brenda zonave te caktuara .</p> <p>Percaktimi i vendeve me te pershtatshme per kete qellim.</p>	<p>Mbrojtja e shtreses se tokes nga demtime te panevojshme dhe te teperta.</p>
<p>Erozion i siperfaqeve ku do te zhvillohen punimet ne mot me rreshje</p>	<p>Planifikimi paraprak i punes dhe realizimi i operacioneve ne kohe sa me te shkurter.</p> <p>Hapja e kanaleve perimetrike te thelle sipas gradientit te pjerresise dhe levizjes se mases.</p>	<p>Dobesohet efekti gerryes i shiut ,pra minimizohet mundesia per erozion.</p>
<p>Ndotje e tokes si pasoje e avarive te mekanikes</p>	<p>Kontroll dhe testimi periodik i gjendjes teknike te makinerive</p>	<p>Mbrojtja e tokes, ujerave siperfaqesore dhe atyre nentokesore</p>
<p>Ndikimi ne boten e gjalle (flora dhe fauna)</p>	<p>Ndalja e punimeve gjate oreve te nates.</p> <p>Inspektimi para fillimit te operacioneve per te analizuar me kujdes sjelljet e botes se gjalle dhe per te percaktuar momentet e nderprerjes se aktivitetit ne faza te caktuara te ciklit vjetor te zhvillimit te biodiversitetit, si psh koha e riprodhimit.</p> <p>Pastrimi i pluhurave.</p> <p>Vleresime me te sakta per masat e duhura do te jepen ne vitin e dyte, mbas monitorimit te biodiversitetit ne zone gjate vitit te pare te veprimtarise.</p>	<p>Krijohen kushtet e nevojshme qe kafshet te levizin ne zone, gjuajne dhe riprodhohen</p> <p>Kujdesi do te vazhdoje deri ne celjen dhe levizjen e te vegjelve nga folete.</p> <p>Krijimi i kushteve per zhvillimin normal dhe riprodhimin e bimeve.</p>

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

Ndikimi ne pyje ,drure te ndryshem	Ripyllezim, Kompesim	
Ndikim ne hidrologji dhe rregjimin e rrjedhjes.	Ruajtja e rrjedhes ekologjike	
Ndikim ne cilesine e ujit dhe ndotjen.	Kompesim, projekte mbeshtetese	
Perdorimi i Ujit	Kompesim, projekte mbeshtetese	
Mbetjet	Vendosja e konteniereve per hedhjen e mbeturinave dhe depozitimi i tyre ne perputhje me planet lokale te menaxhimit te mbetjeve.	Menjanohet ndotja e mjedisit nga mbetje me natyre te ndryshme.

Tabela 5: Tabele e permblendhur e masave zbutese te ndikimeve kryesore

➤ **Për një përballim sa më efikas të ndikimeve të mundshme në mjedis nga shoqëria investitore kërkohet:**

1. Përdorimi i mjeteve të mirëmbajtura dhe të kontrolluara periodikisht në bazë të kërkesave të firmës prodhuese.
2. Përdorimi i automjeteve të jetë efikas nga ana ekonomike dhe ekologjike, duke evituar lëvizjet e pa nevojshme.
3. Objektet e veprës hidroenergjitike dhe aksesoret gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të rrethohen dhe të përdoren tabela sinjalizuese për njerëzit.
4. Gjatë punimeve ndërtuese të ndalohej në mënyrë kategorike përdorimi i djegjes për çfaredolloj arsyeje.
5. Është e domosdoshme që personeli i përkohshëm dhe ai definitiv i punimeve të instruktohen mbi regjimin e punës dhe mbrojtjen e mjedisit.

➤ **Per te evituar ngjarjet e padeshirueshme dhe aksidentet ne pune duhen marre keto masa :**

Perpilim e miratim i rregullores se brendshme per personelin drejtues e zbatues, duke percaktuar detyrat e pergjegjesite e secilit ne lidhje me sigurine ne pune e mjedis, ne perputhje me kodin e punes e ligjet e tjera ne fuqi. Punesim i nje personeli te kualifikuar, gjate fazes se ndertimit & ne veçanti gjatë shfrytëzimit. Paisje me rregullore te sigurise ne pune, vendosja e tyre ne vende te dukshme, sipas natyres e shkalles se rrezikut gjate fazes se ndertimit e shfrytëzimit te objektit. Zberthim i kartes teknologjike te makineri-paisjeve, radha e venies ne pune te tyre, e afishim ne afersi te tyre ne korniza te rregullta. Kompletim i punonjesve me mjetet e mbrojtjes ne pune, sipas kerkesave ligjore, e ushtrim kontrolli per

perdorimin e tyre. Ne vecanti, kujdes duhet te tregohet ne mbrojtjen e punonjesve nga ekspozimi i zhurmave, duke i paisur me mjete mbrojtese sipas kerkesave ligjore per mjedis te tilla pune.

➤ **Programi i monitorimit te ndikimeve ne mjedis te aktivitetit**

Qellimet e monitorimit mjedisor

- Per te vleresuar pasojat e ndotjes se mjedisit tek njerezit
- Studiuar bashkeveprimet midis substancave ndotese dhe objekteve mjedisore (vleresohet vecmas kontributi i secilit burim ndotes)
- Per te vene ne veprim procedurat e emergjences ne zonat ku mund te ndodhin raste te rendate ndotjeve
- Per te krijuar nje arkive te cilesise se mjedisit, nje baze te dhenash qe perdoret ne te ardhmen

Nje program monitorimi duhet te permbaje :

- Vendodhjen e stacioneve te marrjes se mostres
- Kohezgjatja e marrjes se mostrave
- Cfare do te monitorohet
- Ku dhe kur do te monitorohet
- Si do te monitorohet

Objektivat e monitorimit:

- Vleresimi i efikasitetit te pajisjeve per pakesimin e ndotjeve
- Vleresimi nese shkarkimet nga nje burim i vecante jane ne perputhje me normat ose kufizimet perkatese

Monitorimi i burimeve te ndotjes

Qellimi i monitorimit mjedisor per veprimtarine e HEC-it eshte qe te siguroje te dhena nepermjet te cilave te vleresohet nese zhvillimi i veprimtarise eshte ne perputhje me ligjet dhe standartet mjedisore qe lidhen me te, si dhe per te vleresuar performance mjedisore te menaxhimit te saj ne kuader te permiresimit te vazhdueshem.

Programi i monitorimit		
Element i monitorimit	Frekuenca	Pergjegjesi
Sasia e ujit ne perroin e Panaritit para marrjes se tij dhe devijimit per ne HEC	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Sasia e ujit ne perrua pas marrjes se tij dhe devijimit per ne HEC	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Sasia e ujit ne perrua pas shkarkimit nga HEC-i (ne vazhdim te rrjedhes natyrale)	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Sasia e ujit qe do te perdoret nge HEC-i	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Parametrat fiziko-kimike te ujit te perdorur para marrjes dhe futjes ne turbina	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Analize e plote:parametrat fizike,		

temperatura, pH, llumrat dhe lenda e ngurte etj		
Parametrat fiziko-kimike te ujit te perdorur pas shkarkimit ne perrua	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Gjendja e flores dhe faunes ne zonen ne afersi te veprave inxhinierike	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Niveli i zhurmes ne afersi te godines se HEC-it	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Sasia e karburantit te harxhuar gjate fazes ndertimore deri ne mbarim te ndertimit te HEC-it	Periodike	Kompania Shfrytezuese
Matja e nivelit te rrezatimit perreth objekteve prane linjave te transmisionit	Periodike	Kompania Shfrytezuese

Tabela 6: Programi i monitorimit te ndikimeve ne mjedis te aktivitetit

➤ KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

Analiza e kryer ne kete raport ne lidhje me ndikimet e mundshme ne mjedis te projektit tregon se ndikimet ne fazen e ndertimit te vepres jane te perkohshme, ndersa ato te fazes operationale jane te perhershme. Por, per te dyja llojet e ndikimeve, ekzistojne mundesi reale per kontrollin dhe minimizimin e tyre ne terma te pranueshem. Vlen te theksohet se projektet e prodhimit te energjise me ane te HEC-eve, te cilet perdorin burime te rinovueshme, jane ne listen e rekomandimeve dhe prioriteteve te politikave mjedisore sot ne rrafshin global pasi energjia e prodhuar ne kete menyre quhet ndryshe energji e paster.

KONKLUZIONE

1. Studimi i kryer per te plotesuar kerkesat qe parashtron nje VNM ka ndjekur standartet e vendit dhe nderkombetare. Ndikimet pozitive apo negative te projektit te propozuar jane identifikuar dhe llogaritur ne shkallen e mundur te arsyeshme.
2. Projekti qe eshte paraqitur, gjate hartimit te tij, ka marre parasysh respektimin e kriterave mjedisore.
3. Projekti nuk cenon zona te mbrojtura dhe monumente natyrore.
4. Ekzistojne te gjitha mundesite teknike per marrjen e masave per mbrojtjen e mjedisit dhe biodiversitetit ujqor te perroit te Panaritit.
5. Punimet e ndertimit te veprave do te behen me pajisje te teknologjise me te avancuar te fushes dhe do te garantojne siguri ne pune dhe ndikim minimal ne mjedisin perreth.
6. Ndërtimi i hidrocentralit “Vile” jep një kontribut ekonomik për Rrethin e Korces si dhe një kontribut social – ekonomik për banorët e fshatrave perreth, duke ju krijuar kushte punësimit.
7. Ndërtimi i hidrocentralit “Vile” jep një ndihmesë të madhe për përmirësimin e humbjeve fizike për rrjetin shpërndarës të energjisë ne Rrethin Korce.

REKOMANDIME

1. Te monitorohet ne vazhdimesi kontrolli i rrjedhes ekologjike per sasine e projektuar te saj.

2. Te percaktohet, ne bashkepunim me autoritetet vendore, vendet e mundshme te depozitimit te mbeturinave inerte te gjeneruara gjate fazes ndertimore.
3. Te percaktohet, ne bashkepunim me autoritetet perkatese, se cila do te jete menyra e trajtimit perfundimtar te dheut te ndotur si pasoje e rrydhjeve te pakontrolluara.
4. Boja e perdorur per lyerje (me qellim mbrojtjen nga ndryshku) te kete ngjyre te pershtatshme, qe te gershetohet natyrshem me mjedisin, por edhe perberje kimike te parrezikshme per te.
5. Ne anet e rrugeve ekzistuese dhe ato te sherbimit te shihet mundesia e mbjelljes se disa pemeve, si mase rehabilituese ekologjike.
6. Te behet trajnimi periodik i punonjesve por edhe i nenkontraktoreve te tij, me qellim njohjen e tyre te vazhdueshme me praktikat me te mira te ruajtjes se mjedisit.
7. Te bashkepunohet me organet e qeverisjes lokale per mbrojtjen e mbuleses vegjetative, pyje, kullota nga keqperdorimi, prerjet e paligjshme, mbikullotja, zjarret etj.
8. Një vëmëndje të veçantë i duhet kushtuar kërkesave për cilësinë e paisjeve, si dhe instalimit të mjeteve të M.N.Z-së.
9. Zbatimi korrekt i masave për ruajtjen e përmirësimin e mjedisit të zonës rreth objektit, do të ndikoje pozitivisht në pejsazhin e zonës.

9. NDIKIMET E MUNDSHME NË MJEDISIN NDERKUFITAR (NËSE PROJEKTI KA NATYRË TË TILLË)

Projekti nuk do te kete ndikim ne mjedisin nderkufitar , pasi kjo zone eshte larg nga kufiri i vendit tone me ndonje nga vendet fqinje.

10. CERTIFIKATËN DHE LICENCËN PËRKATËSE TË QKL-SË, TË SPECIALISTIT QË KA HARTUAR RAPORTIN PARAPRAK TË VNM-SË.

 REPUBLIKA E SHQIPËRISË Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Tregutise dhe Sipermtarjes	NUS/NIPT: K61617040L
LN: 7574-03-2014	
Subejti: "TAUJAKET" sh.p.k	
Adresa: Tirane, TIRANE, Tirane, Fuga Fend Xhaxho, Pallati 60/4, Shkalla 1, Ap. 3	
Kodi: M2.A (1+2)	Kodi tjetër:
Data e lëshimit: 04/03/2014	Atari i vlefshmer se: Pa sfiat
Kategoria Shërbime ekspertize dhe/ose profesionale lidhur me ndikimin në mjedis	Kufizime specifike Licenca ustronohet sipas kujzimeve në legjislacionin në fuqi
Nenhakategoria Veprimtarite e ekspertizes lidhur me ndikimin në mjedis	Dejtyrime specifike Licenca ustronohet sipas detyrimeve në legjislacionin në fuqi
Veprimtari specifike 1. Ndikim në mjedis 2. Auditim mjedisor	Vendi i kryerjes se veprimtarises Ne te gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë
Specialiteti	

LICENCË

QKL
QKLLI QKLLI
QKLLI QKLLI

HYDRO POWER PANARIT
IMPORT - EXPORT
PROD HIM TRANSMETIM ENERGJIE
TIRANA ALBANIA

REPUBLIKA E SHQIPERISE
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TE UJERAVE
Drejtoria e Pergjithshme e Politikave Mjedisore
Drejtoria e Mbrojtjes se Mjedisit
Sektori i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis

Rruga "Durrësi" Nr. 27 Tiranë, Tel. 04 2256 113 Fax. 04 2270 627 - www.moc.gov.al

Nr. *24/B* Prot.

Tiranë, më *09* / *09* 2013

Nr. identifikues 98

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011 Për një ndryshim në Vendimin Nr.1124, datë 30.7.2008, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave, të procedurave dhe kritereve për pajisjen me certifikatën e specialistit, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

Znj. DITIKA QATIPI

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

MINISTRI

Fatmir Mediu
Fatmir MEDIU

REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Mjedisore
Drejtoria e Mbrojtjes së Mjedisit
Sektori i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis

Rruga "Durrës" Nr 27 Tiranë Tel: 01 2256 115 Fax: 01 2270 627 www.mze.gov.al

Nr. 504 Prot.

Tiranë, më 17.02.2013

Nr. identifikues 22

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 122, datë 17.02.2011 Për një ndryshim në Vendimin Nr.1124, datë 30.7.2008, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave, të procedurave dhe kritereve për pajisjen me certifikatën e specialistit, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor":

Znj. ERJONA QATIPI

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

MINISTRI

Fatmir MEDIU

Raporti Paraprak i Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis Hec VILE

<i>LITERATURA:</i>	<i>AUTORI</i>	<i>VITI BOT</i>
1) Klasifikimi i tokave te Shqiperise	K.Cara; F.Gjoka	2003
2) Hartografimi gjeologo-ambiental	J. Hoxha	2000
3) Buletini mjedisor	A.K.M	1999, 2000
4) Harta e klasifikimit te tokave te Shqipërisë	Grup autorësh	2003
5) Hidrologjia e Shqipërisë	HMI	1984
6) Raport mbi gjendjen e mjedisit ne Shqipëri	Grup autorësh	2004
7) Plani Kombëtar i Veprimit ne Mjedis		
8) Gjeografia fizike e Shqipërisë (Vëll 1 & 2)	F. Krutaj	1991
9) Hidrogeologjia	Xh. Xhemalaj	1997
10) Ekologjia	N. Peja;	1999
11) Ekologjia dhe ekosistemet e saj	V.Peculi; A.Kopali	2006
12) Web site te ndryshme.		

SHTOJCA 1 : Bashkengjitur Raportit eshte vendosur :

- Planvendosja e pergjithshme e veprave te Hec VILE, Siperfaqet e depozitimit te inerteve, dhe harta e rrugeve ekzistuese dhe te reja
- Grafiku i Punimeve

Pergatitur nga :

“TAULANT”sh.p.k.

QKL, LN-7574-03-2014

Eksperte mjedisi:

Ditika Qatipi

Erjona Qatipi

Bashkepunim me “EBS” sh.p.k.

Ing.Hidroteknik Fahri MAHO

Ing.Hidroteknik Jurgen OCELLI

Msc.Ing.Mjedisi Nelisa HAXHI

Tiranë, 2018.

Investitor:

“ HYDRO POWER PANARITI” shpk

